

LA TRALLA

Essent nacionalista l'acció que en el nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots els catalans moguts per las aspiracions del Nacionalisme, qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias relligiosas, politicas y socials. (DECLARACIÓ DE LA VII ASSAMBLEA DE LA UNIÓN CATALANISTA).

RECORT

El dilluns passat van cumplir tres anys de la mort del inoblidable patrici En Bartomeu Robert.

Han passat els anys mes el seu recort no s'ha pas esborrat de las nostras pensas y las sevas virtuts cívicas no s'han esbahit tampoch en l'oblit.

En Bartomeu Robert complí com á bon catalá. La seva obra fou sempre meritoria y pera arredonirla se posá en defensa de la Patria en els derrers anys de la seva preuada existencia. La seva personalitat esdevingué un símbol, perque enclobia la honradesa y l'amor al prohisme y á la terra y aquestas son las virtuts fonamentals de la Catalunya del demá.

Seguimlas y practiquém las nosaltres y complirém com á bons!

Una vegada més hem de declarar ben alt pera que'ns sentin tots aquells que darrera'l Nacionalisme hi cercan satisfacció á sas ambicions personals, que'ls polítichs á la espanyola no poden lligar may ab els veritables nacionalistas.

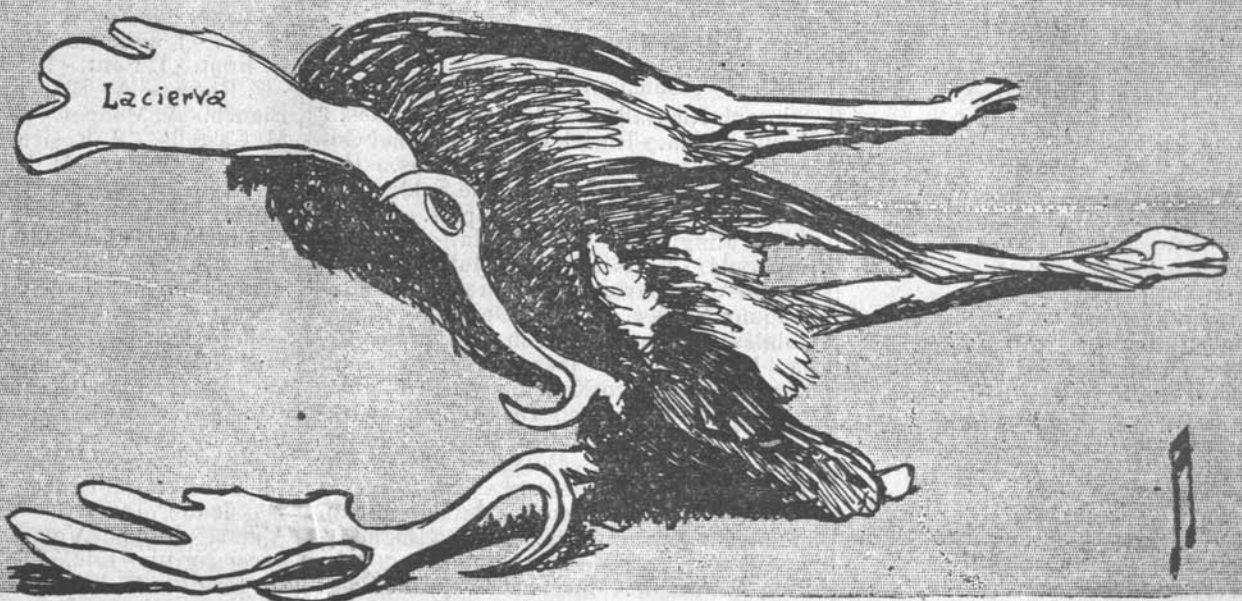
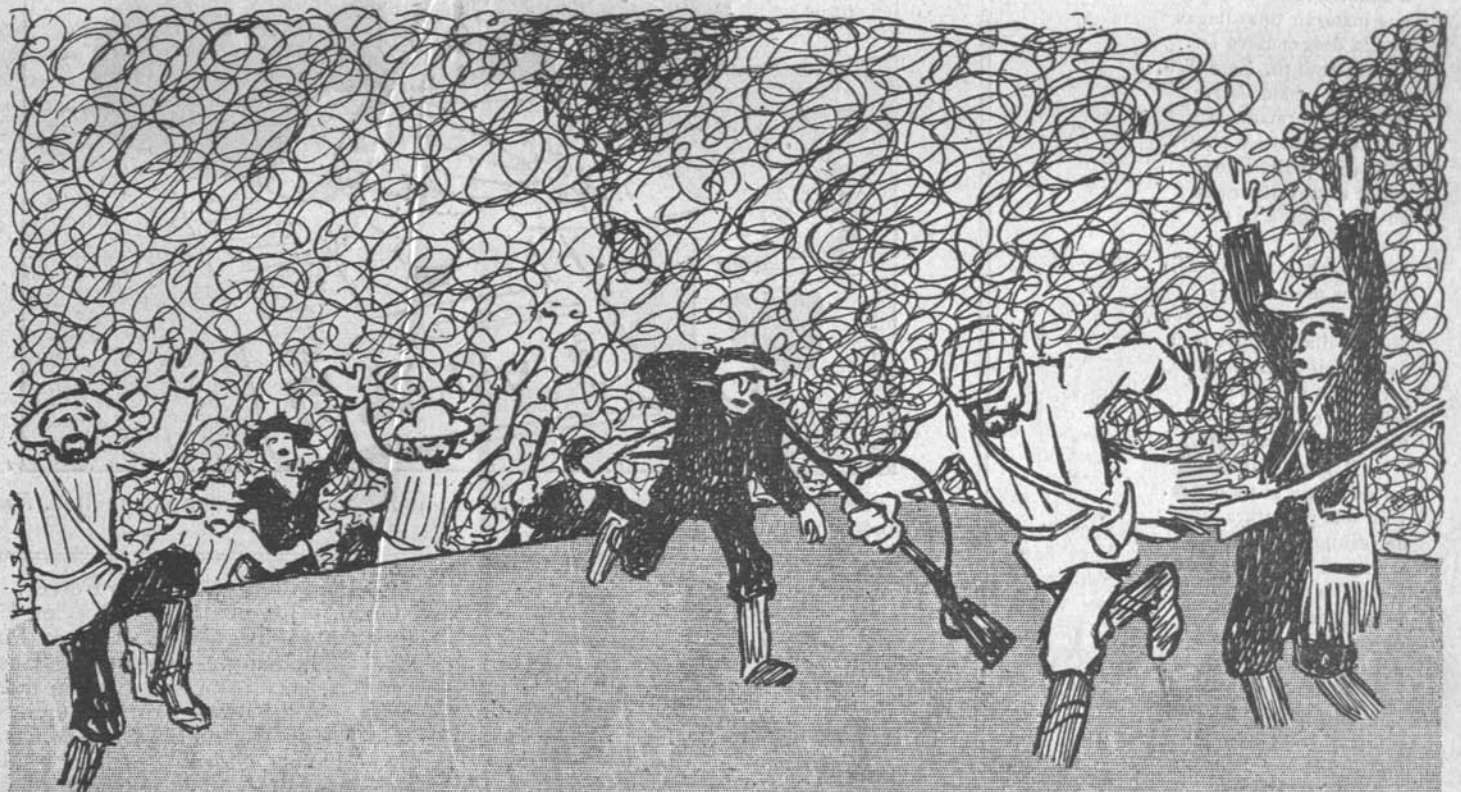
Fa temps que certs elements federals, ab la excusa de que en Pi y Margall havia dit que ells eran els aliats naturals dels catalanistas, s'havian aproximat d'una manera prou significativa cap al Nacionalisme militant, sobretot després de la darrera Assamblea de la Unió Catalanista, puig que mentres els veritables nacionalistas veyan en els acorts d'aquesta Assamblea la primera pedra d'un gran cos nacional defensor de la personalitat catalana, aquests aprofitats senyors hi preveyan la manera de constituir una forsa política que en un moment determinat podria portarlos als setials de regidor ó de diputat, que avuy per avuy son la suprema aspiració de tota mena de polítichs, revolucionaris y conservadors, lliberals y moderats. Però d'entre tots aquests federals que anavan fent la viv-viu, esperant lo que ells ne deyan el *desvetllament* de las forsas nacionalistas pera fer acció política, ne sobressortí un, en Tona, que no tan prudent com els seus companys que's limitavan á fer equilibris, se manifestá obertament nacionalista republicá, portant la seva cooperació personal á meetings y actes essencialment catalanistas y formá part de Juntas de societats regionalistas.

Es per aixó que'ns creyém més en el dever de parlar d'aquest ab preferencia als demés, per ser el que més declaradament havia fet professió de fé nacionalista.

Els senyors Pi y Suñer, Roig y Armengol y quiscun altre afalagats pels elements mateixos que havian tingut front á front, varen obrir camí al fogós orador y despreocupat polítich senyor Tona. Nosaltres ja creyém que aquest senyor s'hauria mantingut regionalista si'ls seus comptes no haguessin sortit fallits, però veureu lo que esdevingué:

Formant part de la seriosa entitat "Catalunya Federal", ben aviat va veure que aquell reduhit però convensut aplech de bons federals eran mancats de forsa pera lluytar políticament mentres y tant no pactessin ab altres elements desacreditats, y ab aquesta esperansa, ell y'ls demés companys

La cassa del ministre

Els estudiants units
varen anar de cassera

y ab pochs trets han fet bon blanch
y á la fi han tombat La-cierva.

que are s'han hagut de separar de "Catalunya Federal", s'hi mantenían; pero com que Catalunya Federal no es una Associació d'inconients sinó que la majoria dels homes que la forman saben com pensar y perque pensan, el día de la *componenda* may arribava y per aixó mentres els uns comensavan á *entrar en relacions* ab els de l'altra banda, en Tona va concebir esperansas quan va veure la dissidencia de la Lliga y s'agrupá ab els *radicals* creyent de bona fé que ab aquells conseguiria lo que es preocupació constant y suprema aspiració del polítich. Pero sia pel que's vulga, cosa que no volém analizar, va veure'l senyor Tona que ab aquells tampoch hi faria cosa de profit, perque no hi veyá aquellas activi-

tats dels grupos batalladors ni'ls trobava disposats á sortir de moment al camp de la lluyta, y aixó l'omplí de desconhort, y va acordar *que'ls catalanistas no farien may res*. Pero aixís com els homes de conviccions quan creuen de bona fé que s'han errat entonan el *mea culpa*, ell indignat potser perque no li sortia'l plan, va empèndrelas, en una sessió de "Catalunya Federal", contra'ls catalanistas y'l Nacionalisme, sortint ab alló tant revellit que ja ni en Lerroux ho diu per massa passat de moda, que tots eram uns clericals, uns reaccionaris, etc., etc., després d'un llarch temps de anar ab ells y propagar l'amplíssim y verament progressiu programa del Nacionalisme com á cosa propia.

Are no sabém lo que's proposa, ó mellor dit, no'ns hem volém fer ressó, perque's diuen tals cosas, que preferím véurelas pera parlarne. Se diu si ab un terrosset de sucre estarà content; altres ja parlan de turró, y la veritat, per un home lleminer, tot aixó es molt temptador.

Ja ho hem dit: aquells que darrera del Catalanisme hi cercan satisfacció á sas ambicions personals no poden lligar may ab els veritables nacionalistas, perque si no son ells els que's retiren á temps, serém nosaltres els que'ls treurém. Que parli la entitat regionalista que avuy té á n'aquest senyor en el sí de la seva Junta Directiva.

Aquesta es una tasca dels nacionalistas. Seleccionar, apartar als tarats y unir als

demés homes sían com sían y pensin com vulguin mentres sían sincers y lleals.

Aixó es lo que ha fet "Catalunya Federal" proclamant a la vegada la seva acció eminentment nacionalista, com veurán en altre lloch els nostres llegidors, que es avuy per avuy, el mellor desinfectant contra las infeccions polítiques.

GNOM

Honrós altruisme

Es hermosa la ensenyansa que la colonia Güell ha donat ab aquest acte celebrat darrerament, al volgué salvar la vida d'un infortunat obrer. Es un acte d'altruisme, de fraternitat, sencer, aixó de corre á oferirse á donar trossos de pell, que matarán unas llagas que la desgracia va fer. Vinam aquí tú, *Lacandro*, y escolta sabata *Ilest*, lo del cas humanitari d'aquestos amos y obrers. Allí, en aquella colonia, ahont el trevall empeny en aixordadora fressa maquinarias y telers, va passarhi una desgracia fará dos mesos ó tres.

¿La víctima? La de sempre, un trevallador que's treu del dipòsit de las tintas corrosivas y bullents, se'l socorra, se li donan tota mena de remeys, y las llagas produhidas no's curan y prenen peu.

Una sola probatura de resultats falaguers, mancava fer desseguida si's podia trobar gent necessaria al sacrifici de deixarse tallar pell per ingertar á las camas cangrenosas del obrer, y de cop els fills del amo y una quarentena ó més de trevalladors s'allistan y l'operació s'ha fet, quedant avuy l'esperansa d'una curació excelent, ¡y quin exemple, *Lacandro*, lo d'aquets amos y obrés! aixó es molt humanitari, aixó si que's pot dir net, que es fraternitat de veras, pro no de la vostra, ¿entens? porque, vaja, jo m'hi jugo tot un any d'arrendament d'aquella casa del poble que encare teniu de fer, que ni tú, ni en Corominas, ni en Junoy, ni en Lletget, ni en Roca y Roca, ni en Lopez, ni cap *amich* del obrer, es capés de dir als metjes: —Aquí va'l meu cos, talleu, si aixó pot salvar la vida d'un obrer, com are aquest.— No s'hi troban ab vosaltres aquets nobles sentiments, y aquestas provas d'afecte per l'infelis que sofreix. Tots els vostres sacrificis y tot el *desprendiment* de germanor y carinyo que promsteu al obrer es pura farsa, comedia, son bolados y res més, dels que predicant conciencia venen vinagre dolent. ¡Be'n teniu de carn vosaltres! be es sana la vostra pell, lluhenta, apergamada, de la lluhentor que treu, el viure de panxa al ayre y atipantse de *biftechs*, donchs es la que's necessita per aquets cassos extréms, ¡pro no es pell de sacrifici la vostra rumbosa pell! Y además que es impossible donarli res al obrer, si viviu de lo que ell sua, si sou tots que l'esploteu, ¡si vosaltres feu tiritas de la seva propia pell!

PEP DE LA TRALLA

Treyent comptes

—Si per 25 \$ ne recullen aprop de 100... no, no me conviene poner mas multas. *Rumia* remos otros medios.

SUSCRIPCIÓN

pera sufragar la multa de 125 pessetas imposita á LA TRALLA.

Quota única, 10 céntims

Suma anterior, 257'10 pessetas.

Joseph Ribatallada. - Eduart Aprofitós. - Emili Gomila. - Enrich Cubas. - Manel Gomila. - Joan Artés. - Joseph Ballús. - Ramon Suriñach Senties. - Jaume Soldevila. - Geroni Moragas. - Jesús Campins. - Joseph Anton Minguella. - Un idealista. - Bonaventura Solá. - Lluís Mitjans. - Juli Moreno. - Joseph Vila Bartomeu. - Antoni Torelló. - Joaquim Ferrer. - Ramon Obradó. - Miquel Colilles. - Ramon Aliberch. - Francisco Ribá. - Jaume Milá. - Joan Sarret. - Joseph Xancó. - Francisco Xancó. - María dels Dolors Mas. - Francesch Blasco. - Catedrático. - Lluís 1.º. - Lluís 2.º. - Nasbé Campins. - Fora nassos. - Butxacas. - R. V. B. - S. V. B. - Rafel Ballester. - Joan Ferrer. - R. Pujol. - Lluís Carreras. - A. Mateu. - Jaume Melá. - Eduart Melá. - Ramón Pugadó. - Joseph Rogent. - Matalot Rubinch. - Joan Puig Aumassé. - Margarida Piqué de Puig. - Joseph Puig Piqué. - Joseph Prats. - Genís Martí. - María Quintana. - Carme Sentís. - Sebastiá Farga. - Joan Roura. - Joan García. - Ll. V. - E. Morató. - E. Cester. - Joseph Sangés. - Manel Miquel. - Eduart Subide. - Joseph Mallart. - Joseph Guardiola. - Albert Coll. - Agustí Vives. - C. Senties Malats. - F. Blanchar. - Dolors Blanchar. - Josepha Ubach. - Josepha Malats. - Carme Fló. - C. Lligonya. - Elvira Malats. - Ll. Manau Clará. - Joan Cirera Pons. - Agna Torres de Cirera. - Paulina Cirera Torres. - Agneta Cirera Torres. - Joseph Casals. - Eduart Fló. - E. Revoltós. - Jaume Planells. - E. Vidal Riba. - E. Vidal. - M. Vidal. - A. Riba. - María Bosch. - Jaume Pagés. - Ll. B. Amadeu Gurianas. - Anton Xaus. - Francisco Xaus. - Vicens Millaret. - Carles Bruch. - Pau Cortada. - Plácit Vidal. - Frederich Barnils. - Anton Claramunt. - Laura Barnils. - Angela Claramunt. - Joan Sucarrats. - J. Ultasá. - Faust Renom. - Anton Mar-

qués. - Pere Ventós. - Joseph Ferrer. - Joan Redondo. - Joseph Bolto. - Xavier Farre-rons. - Antoni Figuerola. - Conrat Puntí. - Isidre Campmany. - Assumpció Casas. - Mercé Casas. - Francisco Sancliment. - El seu fill. - Romá Passanau. - Joseph Solé. - F. G. - Joseph Morató Bofarull. - María Mercadé. - Dolors Morató. - Joseph Morató Mercadé. - R. M. M. - Concepció Morató. - Miquel Llambias. - Salvi Morral. - Miquel Vilumara Farnés. - Francesch Rodés. - Un de S. Sadurn de Noya. - Joseph Solá. - Maurici Niolet. - M. Esteve. - J. Solsona. - I. Solsona. - C. Caubet. - M. Viralta. - N. Viralta. - M. Patau. - I. Escolá. - J. Escolá. - M. Marca. - V. Castelló. - J. Castelló. - J. Salomó. - O. Salomó. - D. Ballesté. - S. Jordá. - L. Jordá. - N. Jordá. - R. Navarro. - A. Navarro. - A. Nadal. - J. Nadal. - C. Nadal. - F. Rodrigo. - J. Rodrigo. - I. Rodrigo. - J. Sebestiá. - J. Sebestiá. - Ll. Callao. - J. Font. - C. Font. - I. Font. - Ll. Riera. - C. Astals. - F. Riera. - A. Blanch. - A. Blanch. - J. Blanch. - A. Monpeó. - C. Abadal. - R. Elias. - M. Castells. - F. Rosich. - J. B. M. - J. Durán. - S. Costa. - M. Durán. - M. Casas. - C. Pujol. - J. Soler. - J. Satlari. - J. Santamaría. - F. Santamaría. - B. Santamaría. - Carme Soler Vda. de Borrut. - Carme Borrut y Soler. - Joseph Gimenez y Llovers. - Gayetana Borrut de Gimenez. - Salvador Borrut y Soler. - Rosa Torrents de Borrut. - Magdalena Borrut y Torrents. - Emili Serret y Tarragó. - Joaquim Camprubí y Roca. - Esteve Planas. - Mateu Nonell. - Basili Giberga. - Joseph Corominas. - Candi Corominas. - Francesch Flamerich y Perich. - Raymond Serra. - Manel Sacrest. - Vicens Monton. - Rafel Pedrol. - Faust Galitó. - F. B. - Joan Puigmartí. - Vicens Prats. - Felip Villar. - Ramon Volart. - Joan Auli. - Un reconstruït. - Eduart Serra. - R. Durban. - T. Serra. - F. Serra. - M. Serra. - Enrich Navarro. - Antón Puig y Font. - Joseph Lara. - Carme Lara. - Joan Montroig. - J. B. - Francesch Jaumandreu. - Pere Plana Gil. - Ramon Plana Gil. - C. P. G. - Manel Plana Gil. - F. G. - Joan Vinyas. - Joseph Isern. - Tomás Fábregas. - M. P. - Marián Rodés. - Benjamí Sorribas. - Emili Payró. - Joseph Pujol. - Esteve Planas. - Joaquim Archs. - Enrich Ferrer. - Joaquim Quiles. - Joan Julió. - P. Camps. - L'Aucellet de Sans. - Un heretge y un catòlic autonomista que van junts. - Gaspar Reynés. - Eudalt Dosta. - Jaume Fábregas. - Un estudiant canari. - Martí Carreras. - Pere Palau. - Francesch Teyá. - Marián Más. - Vicens Corominas y Prats. - Un catalanista. - Tomás Campos. - J. C. - J. G. - R. M. - Joseph Andreu. - Joseph Rafecas. - Joan Rafecas. - Joan Batista Baró. - Narcís Fuster. - J. B. - Jaume Rull. - Un separatista. - Ramon Farré. - Joan Barberá. - Miquel G. Guardiola. - Joan Vallvé Domenech. - Joan Vallvé Assens. - Joseph

Vallvé Assens. - Antonia Llobet de Ferret. - Josepha Ferret y Llobet. - Jascinto Barre-ra. - Jaume Malagarriga. - Sis socis del "Centre Catalanista Gracienc". - Joan Solé. - Salvador Rabassa. - Alfons Estrada. - Ramon Vidal. - Rosa Rabassa. - Assumpció Rabassa. - Dolors Rabassa d'Estrada. - Angeleta Estrada. - Leonor Fernández. - Antonet Blanch. - Mercé Castells. - Joseph Pons. - Adrià Moharra. - María Porta. - Vicens Rosell. - Francisco Alaman y Cases. - María Carví d'Alaman. - Francisco Alaman Carví. - Joan Alaman Carví. - Lluís Alaman Carví. - Cassimir Alaman Carví. - Enrich Alaman Carví. - Robert Alaman Carví. - Dolors Alaman Carví. - María Alaman Carví. - Jaume Ollé. - Matilde Alaman d'Ollé. - Arthur Ollé y Alaman. - Rafel Batllori y Pi. - Paquita Fuster y Nolla. - Lluís Soler. - Francisco Brutau. - Camil Nobell. - Joseph Monzonis. - Emili Monzonis. - Antoni Almerich. - F. P. G. - Joan Mas y Bagá. - Claudi Morer. - Bonaventura Puig. - Joan Deó. - Pere Vallvé. - Enrich Perdigo. - Mercé Mas. - Mercé Perdigo. - Enriqueta Perdigo. - Assumpció Perdigo. - Ramon Mas y Rubió. - Salvador Raimí. - Joseph Bertrand. - Assumpció Bertrand. - Agna Abadal. - Gertrudis Abadal. - Joan Bartra. - Miquel Vilalta. - A. E. - J. G. - C. R. - M. B. - J. Amigo. - P. Bofill. - C. A. Y. B. - J. Xicoy. - Joseph Serra. - Albert Santamaría. - J. E. - C. A. T. - O. T. B. - Miquel Mulleras. - Pere Pach. - Lluís Coll. - Francesch Fábregas. - Manel Capdevila. - E. M. - Alfredo S. - Andreu Serrat. - Joseph Vallcassera. - Antoni Cubells. - Joan Pou. - Artur S. - Alfred S. - M. Bartra. - Antonieta Mayoral. - Lluís Corbera. - Joseph Fargas Dei. - Carlos Fargas. - Joseph M.ª Fargas. - Rosa Bonell. - Felip Tonent. - Antonia Martínez. - Joan Torrents. - A. Mayans. - N. G. - Joseph Servitiches. - Aureli Capmany. - Joseph Tarragó. - Joan Canut. - Ignacia Martínez. - Joan Gracia. - Gabriel Gracia. - Aurea Fuguet de Gracia.

Manresa

Andreu Pons. - Narcís Martrús. - Pilar Martrús. - Joseph Esteve. - Pau Bellorbi. - Joan Gili. - Manel Alabert. - Frederich Arola. - Lluís Trulls. - Rosa Brichs. - Dolors Brichs. - Joseph Torruella. - Ramon Garriga. - Joan Garriga. - Maria Garriga. - Joseph Costa. - Joseph Armengou. - Joseph Costa. - Joseph Vives. - Teresa Coll de Vives. - Enrich Orrit. - Manel Galí. - Joseph Esparrica. - Alexandre Nuet. - Domingo Vives. - Joan Solernou. - Leonci Soler. - Olaguer Miró. - Joseph Jordana. - Antoni Serra. - Joseph Noguera. - Joseph Veciana. - Jaume Armengou. - Enrich Gomis. - Enrich Cardona. - Francisco Clua. - Ignasi Galí. - Joan Calveras. - Ignasi Aranyó. - Ramon Carreras. - Francisco Costa. - Conrat Costa. - Francisco Pujol. - Joseph Arola. - Joan Serra. - Salvador Balaguer. - Joaquim Altisen. - Antoni Abadal. - Estanislau Casas. - Joaquim Amat.

Manlleu

Jaume Guardia. - Lluís Coll y Espadaler. - Josepha Calvet de Coll. - Lluís Coll y Calvet. - Santiago Coll y Calvet. - Joseph Coll y Calvet. - Maria Coll y Calvet. - Antoni Coll y Calvet. - Ramón Arqués. - Un catalanista. - Un republicà federal. - Miquel Soler Sarreta. - Francisca Artigas de Soler. - Rossendo Poqui. - J. S. A. - Maria Poqui. - Eduart Caballeria. - Pere Planas y Planas. - Un altre catalanista. - Un autonomista. - Ramon Muñoz. - Un demòcrata. - Joan Grivé. - Maria Grivé. - Ramona Grivé. - Josepha Terradas. - Ramona Caballeria. - Angela Caballeria. - F. G. - F. G. - J. V. - Baldomer Toll. - Ramon García. - Joan Bruch.

Martorell

Joseph Brio. - Joan Mas. - Vicens Almirall. - Ramon Salvat. - Joan Bros. - A. P. - Feliu Jofre. - Isidro Casanovas. - Pere Vendrell. - Narcís Parera.

Mataró

Felix Clariana. - Carme Joseph de Clariana. - Ernest Clariana. - Emili Culléll. - Antoni Carbonell. - Ricart Carbonell. - Isidre Carbonell. - Joaquina Carbonell. - Joseph Carbonell. - Francisca Bilbeny de Carbonell. - V. R. - A. M. de R. - Joan Maymí. - Joseph Manén. - Joaquina Rabassa de Manén. - Dolors Manén. - Francisco Rios. - María dels A. Cabot y Bruguera. - Joaquina Parera. - Andreu Roldós. - Joseph Filbá. - Mercés Albó. - Joseph Ferrer. - Margarida Martí. - Francisco Calvet. - Joaquim Calvet. - Ricart Llagostera. - Miquel Ribas. - Eugeni Agell. - Domingo Agell. - Josep Layret. - Joan de la C. Cuadrada. - Joseph Solá. - J. C. - Domingo Pou Carrau. - Carme Comas de Pou. - Andreu Pou y Comas. - Maria Pou y Comas. - Martí Serrapiñana. - Lluís Viladevall. - Josep Viladevall. - Antoni Viladevall. - Joseph A. Valenti. - Pele-

grí Miralpeix. - Joseph Spá. - Francesch Spá. - Nicolau Sans. - Pere Montserrat. - L. Barbosa. - Joan Campeny. - Rosa Campeny. - Emili Ventura. - Francisca Bassas de Ventura. - Joseph Ventura. - Victor Volart. - Joaquim Giral de Volart. - Josepha Volart y Giral. - J. Molist y Ribas. - Agna Pau de Molist. - Joseph Colomer. - Josepha Colomer. - Carme Colomer. - Teresa Colomer. - Epifani Colomer. - Domingo Colomer. - Joseph Colomer Viza. - Consol Viza. - Carme Colomer Viza. - Domingo Colomer Viza. - Sebastiá Caymari. - Gayetá Caymari. - Pere Pascual y Rius. - Manel Pascual. - M.^a del Pilar Pascual. - M.^a dels Dolors Pascual. - Beatriu Rius Vda. de Pascual. - Joan Rovira. - Joseph Ricos. - Ramón Playa. - A. V. - Un enamorat del nas d'en Rothwos. - Francisco Roca. - Joseph Esquerra. - Joan Esquerra. - Antoni Nonell. - Martí Solé. - N. N. - Miquel Cuadrada. - Joseph Soler. - N. N. - Martí Regás. - Quidam. - Antoni Daudez. - Enrich Falles. - V. C. - Manel Gol. - J. F. - Joseph Graupera. - Joan Bertrán. - Joseph Monclús. - Joan Altimira. - Jaume Badia. - Concepció Font de Badia. - B. B. - F. R. - Joan Rodon. - Teresa Pujol. - Josepha Estrach. - Salvador Joseph. - Antonia Vila de Joseph. - Patrocini Vila. - Romá Vitloch. - Joseph Tordera. - Joaquim Valenti. - Ventura Rodón. - Joseph Lloig. - Salvador Armengol. - J. M. E. - J. de la C. - Sebastiá Cot. - Joseph Rua Pascual. - Dolors de Joan de Rua. - Teresa Rua y Joan. - Dolors Rua y Joan. - Alfred Rua y Joan. - Emilia Rua y Joan. - Vicens Rodon. - Enriqueta Rodon. - Joan Mora. - Francesch Escuder. - Avelí Rodergas. - Theodor Solá. - Joseph Massuet. - Miquel Carreras.

Montblanch

Ferrán Chaparro. - Ibo C. Farré. - Jaume Foraster. - Narcís Boix. - Joan Serret. - Joan Poblet. - Ramon Folch. - Jaume Miquel. - Eladi Serret. - Joanet Serret. - Joseph Andreu. - Joseph Monmaay. - Joan Poblet y Civit. - Joseph Cortina. - Francesch Chaparro. - Lluís Sabaté. - Arthur Monmany. - Un company. - Pau Font. - Un catalanista.

(Seguirá.)

Total publicat, 320'80 pessetas.

Total recautat en nostra Administració fins al moment de tancar el número (dimecres tarde): 479'30 pessetas.

A "El Diluvio"

Ja feya massas dias que *El Diluvio* no se enredava ab el Catalanisme, pero'l 30 del passat mes ens surt ab un article, en que comensa de bonas a primeras, parlant del egoismo dels catalans.

¿Ahont es aquest egoisme? L'articulista que tal calumnia l'ensa ha de saber que en totas las ocasions en que qualsevol regió de Espanya ha sigut víctima d'una desgracia, els catalans hem acudit a socorre als necessitats.

¿Vol probas? Quan las inundacions de Murcia, el terratremol d'Andalusia y la catástrofe de Consuegra, tots rivalisavem en contribuir a las suscripcions y captas organitzadas pera socorre als infelisos que havian quedat sense casa ni mobles; y jo recorde com si fos avuy com de las casas particulars entregavan robas, flassadas y matalassos.

¿Y no sab vosté que a Andalusia existeix una població, que havent sigut totalment destruïda per un terratremol, va ser totalment reedificada exclusivament ab diners recollits a Catalunya?

¿Y com han correspost las demás regions? Perque tots sabem que quan els habitants de Puigcerdós fugian despavorits de sas casas, que un esclavissament arrastrava montanya avall, las demás regions espanyolas que ab tanta generositat havian sigut socorregudas pels catalans, feyan el sort, y si Puigcerdós fou reedificat va ser gracias al desprendiment dels demás catalans.

Y si aixó no fos prou, té de saber que hi ha hagut qui ha tingut la barra de dir, que si Catalunya va socorre als damnificats, va ser ab miras interessadas, pera reclam de la industria catalana; quan sab tothom que tant hi van contribuir els industrials com els particulars que no tenen cap interés en aquellas regions.

Diguim donchs. ¿Quins son els egoistas? Afirmat també vosté (sense provarho) que el Catalanisme pretén l'isolament de Catalunya, intentant aturar la evolució del temps. Aixó tampoch es vritat. El Catalanisme vol solzament deslliurar a Catalunya, no per isolarla, sino pera facilitarli la volada vers el progrés. Un ser lligat de peus y mans es impossible que avensi. Per aixó'l Catalanisme vol conseguir la llibertat de Catala-

nya, perque sens una complerta Autonomia es impossible tot avens.

No volém establir murallas que'ns separin del resto de la humanitat, sino ser amos de casa nostra pera poguer obrir de bat a bat las portas, sense haver de demanar permís a cap porter, a fi de saturarnos de las vivificadoras alienadas de l'avens y del progrés.

Seguint ab la seva *taleya* pregunta: ¿Cual de ellos (els pobles nacionalistas) puede eximirse de la influencia que ejercen universalmente la imprenta, el ferrocarril, el comercio, la industria, la literatura, la ciencia, todos los aspectos de la civilización.

Pero com que més amunt havia confessat vosté, que'l Catalanisme es la encarnació de l'ànima catalana, pregunto jo: ¿Quan l'ànima de nostra terra ha sigut refractaria al progrés?

Per si no'm contesta escolti: l'any 1818 surtía de Barcelona la primera diligencia que va haverhi a Espanya; en 1836 el primer barco de vapor; en 1838 vam construir la primera máquina de vapor; en 1848 vam inaugurar el primer ferrocarril; en 1853 surtía de nostre port el primer barco espanyol ab casco de ferro, etc., etc.

Ja veu donchs com Catalunya ha sigut sempre la porta de comunicació d'Espanya ab Europa, y per lo tant no som els catalans quins hem d'esperar la civilisació del Estat Espanyol.

Y acaba vosté son article ab la següent monstruositat:

Todas las escuelas y partidos son legítimos menos el Catalanismo, como fórmula total de vida para el porvenir.

Sembla que parli en Silvela quan calificava d'ilegal el Catalanisme. ¿Con que'l moviment de reivindicació de la llibertat de Catalunya no es l'legítim? ¿El nacionalisme polonés, irlandés, finlandés, macedonich, etc. etc., també es ilegal? D'aixó a ensalsar als Czars y als Sultans no hi ha pas gens de diferencia.

Y de conseqüencia en conseqüencia, arribarém a que l'Estat Espanyol ha comés un acte ilegal al regoneixer la ilegalitat (segons *El Diluvio*) de la República Cubana ab més motiu quant els cubans no's van accontentar ab menos de la complerta independència, mentres que'ls catalanistas sols demaném l'Autonomia (?).

Ja veu l'articulista de *El Diluvio* quins disbarats fa dir la passió política.

Els que pujan

Secció de noys de la notable Societat Choral "L'Eco de Catalunya" de Sant Andreu de Palomar que dirigeix el Mestre Joseph M.ª Comella.

BENVINGUTS

Heus aquí las bases aprobadas per unanimitat per la Associació republicana "Catalunya Federal":

"Primer. "Catalunya Federal", tot afirmant-se en son criteri radical, sobre determinadas prácticas políticas y de carácter social y religioso, creu arribada la hora de identificarse en un tot ab el desvetllar de la conciencia nacional catalana; declarantse a la vegada francament nacionalista.

Segon. Com conseqüencia del regoneixement de la personalitat catalana, "Catalunya Federal" accepta'l programa de 22 de Juny de 1894, en defensa del qual convergirá sos esforços quan siga factible la implantació a Catalunya del sistema federatiu per nacionalitats étnicas, de lo contrari, aquesta acció la circumscriurá a la propaganda dels principis democràtics, particularistas y republicans a Catalunya, y

Utim. Sempre que las circunstancias portessin a "Catalunya Federal" a solicitar el sufragi del poble catalá a favor de determinats candidats pera càrrechs públics, adictes a la seva significació política, serán ab la sola condició de nacionalistas; y per tant absolutament impossibilitats de intel·ligenciarse ab els elements que no tinguin per cosa essencial la autonomia de Catalunya."

Nos abstenim de tot comentari pera no més exclamar ¡Benvinguts!

ALERTA NACIONALISTAS!

Feya temps que del senyor Tona ne presagiavam quelcom de sorprenent en el que quedaria en descobert la seva ànima faritzaica posantse al servey del que li fes promesa d'un lloch popular, donchs era ben sabut que per la popularitat se dalia y estava per ella disposat a grans sacrificis. Donchs li hem de fer avinent que ja ho ha lograt; d'ara en avant tothom li reconeixerá la popularitat grotesca dels sers incongruents.

Lo que'ns costava un xich més de creure era pensar que aquest senyor ho fes a costa d'un cinisme extremat fins aquell punt en que un dupta si hi ha racional que en la contradicció fundi la norma de la seva conducta.

Ab aixó doném el crit d'alerta a tots els nacionalistas, posantlos en evidencia la conducta solapada d'aquest senyor defensor de las aspiracions catalanas, d'aquest apologista fogós del credo nacionalista que cegat, com deyam, de las felicitats que's promet ó li prometen un Marial ó un Vallés y Ribot pera pescar un acta ó quan menys un lloch en la burocracia del Municipi, ha comés un acte digne del "tu est Petrus".

Aném al cas. En el moment solemne de convertir el fruyt de la propaganda nacionalista republicana, escampada arreu entre els catalanistas de la "Unió" pel senyor Laporta y l'interferte, en una afirmació categórica declarantse nacionalista la entitat "Catalunya Federal", el senyor Tona els traeix y fa més, recrimina sa propia obra y acaba per insultar ab frasseologia estúpida al nacionalisme catalá, trayent a relleu els mateixos termes apresos dels enemichs del Catalanisme y que tan hipòcritament censurava quan feya de mercader de sentiments enlayrats y, per tant, incomprensibles els esperits migrats y reduhuts a la trista condició d'un polítich a lo Lerroux, ó siga un explotador de la política.

Sabém que aquest senyor no satisfet encara dels conceptes injuriosos que l'ensa contra'l Catalanisme, se revolcá contra'ls recentment entrats a "Catalunya Federal" pera calificarlos d'elements pertorbadors; tot perque eran adictes, de comú sentit ab lo per ell propagat, de la proposició qu'havia de posar als faritzaichs en el compromís d'anar drets y rectes pels viaranyes de la política catalana y no coixos y tortos com fins avuy anavan pera satisfer las sevas concupiscencias.

Varis nacionalistas republicans

ALTRUHIUME

No cal explicar lo fet; tots los llegidors deuenh coneixer per la premsa diària: un capellá, dos burgesos y trenta cinch obrers d'una mateixa casa s'han prestat a sofrir intensos dolors pera procurar salvar la existencia d'un noy. ¡Tots per un igual! Tots moguts per lo mateix, per l'únich sentiment d'amor al próxim.

L'acte es hermós y encoratjador; en los temps actuals en que hi ha malvats que atian als homes contra'ls capellans pel sol motiu de serho, contra'ls burgesos no més que perque ho son, es bonich que'ls homes sápigam que un capellá y dos burgesos han sigut los primers en volguer ser sacrificats pe a salvar la vida d'un obrer.

¿Cóm podrán are seguir predicant l'odi de classes los que a n'aixó's dedican en mitins y periódichs? ¿No arribará aviat per ells lo moment de que'l poble conegui lo barbre dels seus arguments?

Si s'haguessin passat a destrall tots los capellans y a foch tot los burgesos de Catalunya com mil vegadas s'ha predicat, avuy no s'hauria donat l'exemple d'hermós altruisme del capellá de la colonia Güell y ls dos joves Güell, fills del amo d'aquella gran fábrica.

¿Per ventura estaria bé que's prediqués la destrucció dels obrers per que son obrers? ¿No n'hi han hagut d'ells que han entregat joyosos llurs cossos pera salvar a un seu germá?

Es per aixó que, ruberta l'ànima d'esperansa en lo pervindre, ha aconsellat LA TRALLA la ensenyansa gratuïta dels noys sense distinció de classes; es per aixó que ab motiu de la presentació en públich de la secció choral de la Escola "Mossén Cinto" nos atrevíam a assegurar que aquells noys s'estiman y s'estimarán demá malgrat llurs diferents posicions socials y econòmicas.

Mes quan los catalans desitjem amor entre'ls homes, los hipòcritas, los poca-vergonyas desvirtuan la veritat de las cosas pera tirar l'aygua al seu molí. Vejeu, sino, lo que diu la desgraciada "Campana":

"¿Se recordan d'aquell estrèpit de campanas ab que va ser saludat l'acte d'abnegació de un frare caputxi de Burgos, que's va deixar tallar un bossinet de carn pera aplicarla a una noya que s'havia cremat?

"Semblava que l'esperit de sacrifici no podia arribar més enllá. ¡Y quina manera de pendre peu d'aquest fet, per enaltir los sentiments religiosos! Unicament els frares—deyan els admiradors del caputxi—son capassos de prestarse a secundar una tal empresa.

...

"Donchs bé: en l'espai de pochos días s'han donat a Espanya dos cassos semblants. Un de ells al Hospital militar de la Corunya, havent-se imposat el sacrifici dos soldats del cos d'enginyers, en obsequi de un seu company. L'altre ha ocorregut en l'Hospital del Sagrat Cor de Barcelona ab un obrer de la Colonia Güell que prengué mal en aquella fábrica. Set treballadors s'han deixat arrancar penjolls de la seva pell pera cubrir las horribles feridas de son desgraciad company. Y ho feren tranquilament y bromejant.

"Aixó vol dir que l'abnegació es una virtut exclusivament humana, y que te més mèrit el practicarla per innata bondat de cor y sense aspirar a cap recompensa póstuma".

Tanta admiració deu creure'l barrut Roca y Roca que ha de causar que un capellá y dos joves dels més richs de Barcelona s'hagin prestat a lo mateix que'ls set obrers, que no n'ha fet esment. Y lo mateix dihém de *La Publicidad*, que, malignament, va deixar de fer constar l'heroisme del capellá y dels Güell.

Diguéunos, senyors de *La Campana*: ¿fins quan y fins ahont ha d'arribar la vostra poca-vergonya? Perque un *ensotanat* y dos *burgesos* se sacrifican, ho oculteu... Aixís podreu seguir predicant la destrucció entre'ls homes; aixís podreu anar atiant al pobre contra'l rich, entenémse, sempre que'l rich no sia un Lerroux, ó un Llopis, ó un Roca y Roca.

¡Ah, malvats! Els fills d'En Eusebi Güell s'han deixat arrancar pell pera salvar a un seu semblant encara que pobre....

Els obrers mateixos que en companyia dels noys Güell han sofert lo torment pera donar vida a un consellament; els obrers mateixos, que han admirat l'heroisme d'aquells joves richs, y han seguit lo seu exemple, han de veure ab fàstich la conducta asquerosa de aquets periódichs que'ls hi menteixen amor. Ells serán els primers que veurán la manifesta parcialitat d'aquets redemptors falsaris, y aquest acte de cobardía d'amagar la veritat, ha de servirshi de patró pera no creure ni un borral de las sevas promesas irrealisables.

Una proba que no falla: Els diaris *burgesos*, els *conservadors*, tots a la una, han publicat els noms dels animosos obrers que han fet aquest acte altruista. Els diaris *avensats*, han esborrat els dels fills del amo y del capellá: ¿Quins han sigut els més lliberals, els més ve-

ridichs? Quins han sigut els que han mentit atribuint l'honor del acte no més que a alguns dels que l'han portat a cap?

Que jutgi la gent honrada, y d'are en endavant que no parlin més aquets peridichs embusters, perquè els obrers a qui enganyan vilment, no trigarán a adonar-se de que son objecte de la més asquerosa farsa. Els fets ho van demostrant.

KA-TA-LÁ

Joseph M.ª Viladot.---Metge Cirurgiá.---Agramunt

Sr. Director de LA TRALLA

Molt senyor meu: No solzament som alguns mascles los que en aquesta vila d'Agramunt estimem a Catalunya y 'ns dihem catalanistas, també hi han algunas femellas que a Catalunya estiman y comprenen lo catalanisme. Una d'ellas es la que avuy firma las cuartillas adjuntas, las que son en un tot original sevas. Jo'n responch de llur originalitat.

La firmanta es una noya de 18 anys, filla de pares pagesos y alumna lliure del segon curs de la carrera de Mestra. Ella va enterarse del article que de la senyoreta Arbós publicava LA TRALLA y per indicació meva va decidir-se a contestar ab la forma que avuy ho fa, posanthi jo de ma part tan solzament lo trevall de copiarlo pera enviarli, sense alterar en lo més mínim l'original, preferint deixar al seu criteri las correccions que cregui oportunas, aixis com també y en primer terme lo publicarho ó no.

JOSEPH M.ª VILADOT.

CONTESTANT

A la Senyoreta Arbós.

Lo seu escrit, senyoreta, revela a tots los que si-guent fills de Catalunya no ignoran lo que li debem com a Mare, tot un genit catalá.

Oh quinas ideas tant bellas desentrotlla V. en lo seu tema!

Digna catalana! diguim, ¿pot ser que imitant ab constança y de tot cor a aquells fidels é incansables fills de nostra Patria, poguem un día veure fetas a trossos las cadenas qu'ens subjectan y esclavitzan?

Ja sento com me contesta al instant: sí, si que pot ser, si que d'aquex modo ens veurém lliures de quants s'han proposat trepitjarnos.

Y sent aixís ¿qui es que no s'encen en desitjos de trevallar per lo que ha de produhir la seva felicitat, al mateix temps que la dels seus fills?

No, no vulguem ser nosaltres la excepció de la regla, puig que si homes hi ha entusiastas dins del catalanisme, fem que hi hagin també donas disposadas per Catalunya, al sacrifici.

Tal vegada dirán alguns: son noyas encara; si son tan joves que no saben sisquera lo qu'els hi convé. Però que's desenganyin qu'els petits se fan grans, com se diu vulgarment, las ideas creixen y succeirà que aquestes arrelantse y profundisante mes y mes dins nostres cors, vindrá un día que produhirán aqueix fruyt tan desitjat.

Un exemple com lo seu, senyoreta, ¿qui's desdenya de seguirlo? Quina será de todas las donas catalanas a quinas crida la atenció d'un modo especial, la que no aculleixi en lo sen cor uns sentiments tant nobles y dignes del aplauso més entusiasta que's pot tributar? Rebi'l meu, que encare que humil, li rendeixo, y no dupli quant de plaer y satisfacció ha despertat lo seu trevall a tots aquells que senten dins son cor lo que se'n diu amor patri.

¿Que es hermós lo nom de Catalunya! Y quins han de ser sino'ls seus fills los que havém de trevallar pera deslliurarla? Deixaré de ferho per por de sucumbir? ¡Jamay! La voluntat es invencible, y armadas d'una forsa tant poderosa, no hi ha per qué temer. De dificultats si que se'n presentan, pero res son aquestas quan una cosa bé's desitja; també's vencen. Aixís es que no perque hi creixen espinas havém de retrocedir; res d'aixó; endavant sempre! que entre espinas s'hi troban las rosas.

Continui, donchs, ab els mateixos desitjos, ab idénticas aspiracions y compti ab un'altra companya, que sempre y ab todas ocasions defensará com vosté los drets de la Patria, y fent lo mateix todas las donas de Catalunya, podrém un dí—¡glorió dí!—veure l'èxit coronant la nostra empresa.

LLUCIA ANYÉ

Agramunt, Abril de 1905.

CONTROVERSIA

Al Sr. Cuadras y Fargas, de "El Nuevo Ideal" de Mataró

Tots els llegidors que segueixen ab interés aquesta controversia, recordarán que en mon primer article vaig manifestar, que no solzament anava a demostrar que'l catalanisme ó siga'l Nacionalisme no es reaccionari, sino que'm vaig proposar demostrar també que'l Nacionalisme es l'ideal més avensat de tots quants ideals avuy se predicant.

Ab els arguments per mí exposats en els

articles anteriors, arguments que quedan en peu puig que cap d'ells ha sigut rebutat per mon contrincant, el qui s'ha anat batent en reculada cada vegada més, donant voltas y més voltas al entorn de sas afirmacions gratuhtas, parafrasejant, ab frases fetas y figurats retumbants, recursos passats de moda que s'han estrellat enfront de nostra lògica irrefutable; s'ha pogut veure ben clarament que'l Nacionalisme catalá es ideal de justicia, de llibertat, de progrés y de dignificació, no solzament del poble si que també del individu.

Ab tot, fins avuy, m'hi limitat a contestar clara y extensament a tots aquells defectes (?) que'l senyor Cuadras ha tingut per convenient veure en el Nacionalisme, no havent tingut l'esperit de justa imparcialitat, de posar al costat d'aquells (segons ell) defectes, todas aquellas altrás bases fonamentals per el Nacionalisme establertas, que'l posan, democràticament parlant, per demunt de tots els partits polítichs.

Anemho a veure. En primer lloch parteix el Nacionalisme d'un punt essencial, rebutjat tan solzament per els esperits tirànichs, regressius y dominadors; aixó es: EL REGONEIXEMENT DE LA PERSONALITAT CATALANA; a quin escalf s'han creat y viuhen ufanosament, todas las institucions que donan ayres de progrés, ambient de cultura y de positiva educació científica, social y artística a nostra Catalunya.

A n'aquest punt essencial, donchs, radican todas las fraccions, tots els matisos, dels diferents aspectes, dels quals se compon el Nacionalisme; desde'l matis conservador, fins al ultra radical, desde'l folklorista que deixonda cors y conquesta esperits contant rondallas y trasmetent al poble las sevas cansons populars abarreganadas fins are per els cants exòtichs d'una rassa achulapada, fins al literat, l'artista, l'arquitecte y el músich que inspirats ab l'ambient de la terra han creat una literatura propia, un art propi, una arquitectura y una música també ben propias; desde'l senzill pedagog que apartantse dels oficialismes arcáichs y cursis ha creat la escola catalana, per suplir las deficiencias del magisterio español, fins al filosof, el psicolech, l'autor dramàtich y el poeta, tots els quals ab sos esforços y sas obras han contribuït y contribuïxen a formar una civilitació catalana, ben diferenta per cert de la que impera en aquells pobles que parlan de la manera com escriu el meu controversiant.

Are be: todas aquestas fraccions, tots aquets diferents matisos, que forman aquet tot armónich que se'n diu nacionalisme, regoneixen com a punt primordial la personalitat catalana, gosant de lliberrima voluntat pera pensar y sentir en materias políticas, religioses y socials com millor els hi sembli, y en prova d'aixó, vaig a copiar textualment una part del manifest de la entitat nacionalista "Progrés Autonomista", entitat adherida a la "Unió Catalanista", admesa per unanimitat pel Concell General de representants. Diu aixís dit manifest:

"Partidaris convensuts dels drets del individu, volém que aquest sigui lliure y autònom, pera que, enrobustidas aixís sas facultats y energías, siga més gran y més digna la colectividad catalana pera portar la seva representació al gran concurs de la "Germanor Universal".

Som nacionalistas catalans perque creyém que mentres hi hagin patrias artificials constituidas per tiránicas ambicions y a copia de sacrificar vidas humanas, hi haurán en el món dominats y dominadors, per lo que reconeixém que la tasca principal pera constituir una Humanitat lliure, es esborrar tot quant va contra las sabias lleys de la naturalesa.

En lo secundari, no som monárquichs, perque, aymadors de la autonomia del individu, no podém admetre ab dignitat cap privilegi pera un nombre determinat dels seus consemblants, y si tranzigim ab la República es per la menor cantitat de govern que representa, no perque'ns satisfagi per complert.

Inspirats en el programa formulat en las varias Asambleas de la "Unió Catalanista", volém que se'ns respecti tot lo propi y'l dret de llegislarnos, governarnos y administrarnos sense cap tutoria anorreadora.

Aixismateix creyém de justicia que pera contribuir als gastos inherents a tota colectividad, cadascú hi aporti un tant per cent progressiu segons sigan els seus guanys.

Contraris fermes del jou militar per creurel atentatori a la llibertat individual, volém que mentres no siga possible deixar de banda per complert la deixa del temps del absolutisme en forma d'instituts armats, sigan aquestos formats pels que voluntariament s'hi prestin.

No'ns escauria gens ni mica'l nom de Progrés ab que s'honora la nostra Associació, si no condemnessim desde'l fons de nostra ánima, las terribles guerras que per obra y gracia dels tirans afligeixen als pobles.

Al ensemps considerém impropri de nacions civilizadas el mantenir códichs vigents en els que s'hi fassi esment de la aplicació de la pena de mort.

Volém també com a fi principalíssim del nostre programa, que la conciencia dels catalans siga absolutament lliure, sense privilegi ni subvenció pera cap religió ni doctrina, però tolerant ab todas ellas.

Y respecte a la nostra tolerancia havém de fer una aclaració.

Els elements clericals han arribat a fer creure a ne'ls migrats d'esperit que tots els que van contra las comunitats religioses mereixen esser titllats de sectaris, emperó nosaltres, despreciant l'anatema y veient que las congregacions que no son subvencionadas pel Govern, son molt més poderosas que'l clero conegut ab el nom vulgar de missa y olla, no creyém solucionada la cuestió religiosa ab la sola separació de la Iglesia y del Estat, sino que atenent a que'l poder absorber de ditas associacions es degut al apoyo d'un Estat feble y a la hipocresia de la part degenerada de la societat, volém que las comunitats religioses regulin la seva existencia, posantse com tots els ciutadans dins de la llei comú, pera aixís evitar la influencia que exerceixen sobre la conciencia dels individus y la competencia ruinosa que fan a ne'ls seglars en els rams d'ensenyansa y altres que afectan als més modestos dels treballadors.

¿Qué li sembla, senyor Cuadras, de lo transcrit? ¿No's sent reaccionari devant d'aquestas manifestacions d'una societat nacionalista? ¿Veu com cau per terra tota alló de que'l catalanisme es eminentemente católico! Si fos católich com vosté diu ¿hauria admés a una entitat que fá y propaga arreu aquellas aspiracions més amunt transcritas? ¿Es anticatólich? tampoch; puig dintre la "Unió" hi ha alguna entitat marcadament religiosa que es tant respectada com ho es el "Progrés Autonomista", el peridich Joventut y altrás publicacions de carácter radical; desprenentse de lo dit que el nacionalisme no té preferencia per cap mena de religió; es tolerant ab tots els modos de

sentir y pensar; en una paraula, vol que tothom pensi com vulgui, ab tal que per sobre dels sentiments íntims de la seva conciencia hi posi el seu amor y els seus esforços per la llibertat de Catalunya. ¿Hi pot haver res més lliberal y més democràtic?

¡Reaccionari el nacionalisme! ¡Quín sarcasme! Jo no concebeixo com hi pot haver un ser racional que digui semblant monstruositat; perque'l fet solament de protestar contra la imposició y la tiranía que exerceix sobre nosaltres, els catalans, una rassa inferior, baix tots conceptes (y encare que fos superior també'n protestariam) implica ja un esperit de rebelió a favor de la llibertat, llibertat que volém y que tindrem mal li pesi al senyor Cuadras, perque'ls catalans no havém nascut per sotmetrens a la trista condició de miserables parias.

A més, jo pregunto: ¿Pot esser reaccionari el catalanisme, que té com a bases fonamentals l'abolició de las quintas, no admetent ni el servey obligatori perque atenta contra els drets de l'home y la autonomia del individu?

El catalanisme, senyor Cuadras, y ab aixó fixissim, no vol ni sisquera el servey obligatori en cas de guerra, com el proclama el mateix programa federal. Res d'obligacions; res de imposar al individu lo que no sia la seva voluntat completa. Y es que'l catalanisme, més que fer soldats, prefereix conreuhar las arts de la pau y del amor. Deixém a las nacions ambiciosas y guerreras las que sols fían a la forsa lo seu poder y que no més somnán ab conquestas y extermini, que's vagin arruinant de día en día ab la feixuga càrrega dels exércits permanents.

El nacionalisme prefereix donar cervells a la ciencia, brassos a la industria, energías a las arts, que no pas obligar als ciutadans a ferlos fer de soldat en contra la seva llibertat. En una paraula, vol que sol sigui soldat aquell que vulgui serho, tant en temps de pau com en temps de guerra.

Además no pot ser reaccionari el nacionalisme el qui proclama la autonomia desde la Nació al individu passant per la comarca el municipi y la familia, el qui en la part social posa el factor treball en las mateixas condicions que el factor capital, regoneixent a n'aquell personalitat jurídica ab dret a formar part de tots els organismes administratius y polítichs de la nacionalitat; el qui aboleix l'amo y anula al patró, el qui no consent la explotació del home per l'home, el qui's preocupa de la vida dels sers debils, el qui garantisa en la vellesa las subsistencias de tot ser social, lo mateix que'n els que per incidents del treball quedan impossibilitats perque no's vegin com are en la trista situació de implorar la caritat, paraula que nosaltres considerém ofensiva y denigrant per la societat, paraula que ha de desaparèixer de tot nucle humá y altruista.

¿Vol res més democràtic?

De tot aixó el senyor Cuadras no n'ha parlat, com tampoch ha parlat de la abolició dels consúms, patrocinada pel catalanisme, ni de la contribució progressiva, acorts que respiren democracia per tots quatre costats; ha preferit tornar a parlar per centésima vegada de las carrinclonarias de sempre, de las bases transitorias derogadas com ell sab prou bé per la Assamblea de Barcelona bases sens cap efecte després de la declaració eminentment democrática que per darrera vegada transcrich, declaració que tira per terra todas las afirmacions malévolas y gratuhtas del senyor Cuadras. Torni a llegir.

"DECLARACIÓ.—La Assamblea general de Delegats de la Unió Catalanista, considerant que es una necessitat que's determini la naturalesa de l'acció social que realisa al nostre poble; atenent a que es una veritat indiscutible que'l concepte de nacionalitat suposa la suma armónica y coherent de tots els pensars y sentirs honrats y socials d'un poble; inspirantse en lo gran esperit social de llibertat y de tolerancia que es característich del poble catalá y que respandeix a la tradició catalana pura y no estafeta per las influencias que un sigle y un altre sigle han malmenat l'ánima de Catalunya; convensuda de que es un dever patriótic aplegar a tots los que ab plena conciencia cooperan a la renaixensa integral de la nostra nacionalitat; y afirmant que no pot lo Catalanisme usar per endavant de cap dret dels que son exclusius de la sobirania de Catalunya, declara:

1. L'acció social del Catalanisme, y per tant, l'acció que realisa la Unió Catalanista, es una acció nacionalista.

2. Essent nacionalista l'acció que al nostre poble realisa la Unió, tenen el dret y'l dever de cooperarhi tots los catalans moguts per las aspiracions del nacionalisme catalá, qualsevol que sia llur pensar y sentir en materias religioses, políticas y socials.

3. Las Bases tranzitorias de las Assambleas no son més que la transició necessaria de l'actual al nou régimen dintre'l període constituyent de la Catalunya autònoma, haventse de deixar a la sobirania de Catalunya la concreció del pensar nacional en tot lo que per endavant no pot ni deu definir lo Catalanisme."

Las frases de l'Ardid

—Mienten los que afirman que la Unión Republicana está dividida.

Després d'aquesta declaració que ab tota intenció vaig transcriure en mon primer article, creient de bona fé que ella serviria de norma al senyor Cuadras, pera portar la controversia en un terreny més enlayrat del que l'ha portada; cauhen pel seu pes totes las sevas apreciacions, no quedantne ni una, ni mitja sisquera en peu, y en cambi's consolidan més y més las mevas demostracions en pro del gran esperit de democràcia que anima al nacionalisme.

Lo senyor Cuadras no ha fet més que repetir avuy lo que va dir ahir, y sempre: per aixó li vaig dir "que resultava carrincló lo haver de contestar sempre á la mateixa cantarella", y no obstant aixó, en son últim article reincideix carrinclonament, retrayent la base transitoria de la Assamblea de Manresa que diu: "Lo poder central ho sent, senyor Cuadras, lo poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la dotació del cult y clero, etc." En primer lloch no es lo poder regional catalá qui ha de concordar ab lo Papa, y en segon lloch, y aquí está tot, aquesta base com á transitoria entra de ple en l'incís 3 de la célebre declaració de la Assamblea de Barcelona; es á dir, deixa á las Corts Constituyents de la Catalunya autònoma la concreció del pensar nacional respecte á la cuestió de la Iglesia y del Estat; per lo tant, que vegi tothom y que tothom jutji la imparcialitat del meu contrincant. Y no té preferència el nacionalisme per cap religió, desde'l moment que en l'incís 2 de la mateixa declaració declara que hi caben tots els catalans, "qualsevulga que sia llur pensar y sentir en materias religiosas, políticas y sociales", tirant per terra alló de la preferència por la religión catòlica, preferència que solzament la veu'l senyor Cuadras, ó li convé veurer-la per veure sobretot si logra caure en una postura mitj acadèmica en aquesta lluyta que venim sostenint.

Respecte á lo demés que diu, crech ben inútil insistir; sobretot en lo que fa referència al sufragi per gremis y estaments, puig ben palesament vaig provar en mon primer article que'l nostre sufragi es més just y democràtic que'l soidisant sufragi universal.

Y are, porque's vegi si'm sobra rahó al dir á mon contrincant que lo que fa resulta carrincló, vaig á copiar lo que referent á aquest punt vaig exposar, sense que ell mateix pogués rebatreho, no essent aixó obstacle porque are surti dihent que aixó son reformas reaccionarias; sense proba-rio, com se suposa y com acostuma; deya aixís en mon article primer:

"Desde'l moment en que han d'existir gremis y aquestos han de tenir, segons las Bases de Barcelona, "representació en els organismes administratius y polítichs del municipi, la comarca y la nacionalitat", desde'l moment en que aixís té d'ésser, bé ha de comprendre'l senyor Cuadras que'ls individus que formen part del gremi han de tenir dintre d'ell el dret de emetre la seva opinió en totes las qüestions que afectin al gremi y per tant han de tenir també aquest dret quan se tracti de que la associació porti als organismes del poble'ls seus representants. Solament que'ls portanteus del gremi serán els caps de casa que vindrán á ser una especie de compromissaris encarregats de portar á fora la opinió de dita entitat y de cumplir lo que aquesta acordí per medi de tots, entenguis bé, tots els agrehiats, tinguin la edat que's vulgui, porque'l catalanisme considera que l'home no es ser social pel fet de haver complert una edat determinada, sino quan té ofici, quan ab son esforç material ó intelectual contribuïx á la vida del poble y al progrés del mateix.

D'aquí'n resulta que tenint dret al vot tots els que tenen ofici, carrera, etc., votan molts més individus que no pas ab el sufragi soidisant universal, ab el quin tenen vot els lladres y perturbadors que no votarian ab el sufragi del catalanisme porque, com pot suposar el senyor Cuadras, no s'admetrà la existencia dels gremis de lladres, assassins y pillets de tota mena, haventhi encare lo que'l senyor Cuadras no ha vist, y es que també las viudas que son caps de casa tenen dret á votar. Y si abusant de la paciència de nostres llegidors, anessim enfondint més, arribaríam á trobar moltes més cosas que molts no han vist, porque'l catalanisme, al concretar son programa, va creure (y confesso que anava errat) que'l nostre poble sabia de llegir, resultant que per desgracia la majoria d'ell no més sab de lletra, que es molt diferent de saber llegir. En definitiva, ab la organisió que proclama'l catalanisme, las Corts serían formadas per tots els estaments; y no resultaria com avuy, que ab lo tant cacarejat sufragi universal, las Corts no son res més que un safreig de xerrayres, ahont l'element obrer no hi té cap representació ni cap forsa, evitantse ab lo nostre sistema los xanxullos, la indigna compra de vots, las tupinadas y el caciquisme.

Ho veu, senyor Cuadras, com aném resultant els més democràtics?

El senyor Cuadras en aixó no va saber com contestarhi, y passa per sobre més que depressa, per lo tant no té dret de tornar á

Qui jemega...

Lladrava molt el minyó pro va tastá la cullera y callá de tal manera com si dugués morrió.

parlarne, desde'l moment que no ha pogut (aclaparar per las mevas rahons) probar lo contrari de la meva tesis amplement desenrotllada. Respecte á la Base 4.ª de la Assamblea de Barcelona que, segons el senyor Cuadras, atenta á la libertad del individuo negando derecho á la huelga á los obreros, prego als meus llegidors se fixin en lo que vaig exposar ja en mon primer article referent á n'aquest assumpto, á lo que tampoch va saber que contestar lo meu contrincant.

No'm puch ressitir á copiar, encare que sigui abusant de la paciència de mos llegidors, alguns dels paragrafs á n'aixó referents. Allí deya:

"Referent á la afirmació, per demés equivocada, de que'l Catalanisme nega als obrers el dret á la vaga, dech dirli que li contestaria de més grat si vegés en la seva afirmació el convenciment de lo que vosté diu, pero be prou me demostra que no es aixís el fet de que transcrigui el paragraf tot sol, sens haver tingut l'esperit justicier de fer constar avans, que'l nacionalisme declara que las Asociacions totes nadas de la afinitat de treball han de possehir personalidad jurídica.

Es ignoscent avuy sortir en defensa de la vaga, si's parteix com el nacionalisme d'una organisió social perfecte que regoneix igualtat absoluta entre'ls elements capital y treball;

¿Com pot apoyar la vaga el que vulgui y treballi per una organisió social perfecta? L'obrer, donchs, segons el senyor Cuadras, está condemnat á tenir sempre de lluytar; de defensarse?

¿Es que no'ls hi regoneix dret á que preva-leixi la seva rahó per la grandesa augusta de la veritable justicia?

¿Es que pel senyor Cuadras els obrers no han de assolir tart ó d'hora la seva emancipació social?

El nacionalisme estableix aquesta emancipació y establiment, essent lliure l'obrer d'exercir tots els seus drets, establint que'l capital no'n té més que'l treball; ¿será necessari tenir de usar de medis que avuy hem de acceptar porque las injusticias sociales no donan altra forsa al element treball?

Per aixó el nacionalisme evita la vaga, pero no restringint drets, sino donantne de més poderosos. Y com que'l nacionalisme sab prou bé que'ls moviments d'are no son més que incidents y perduas d'energias que allunyan el triomf de la justicia, estableix els drets sobre las sólidas bases d'una perfecta organisió social.

¿Que'n treurá l'obrer d'avuy de vagar tres, quatre, vuyt mesos pera obtenir dos rals més de jornal y mitjhora menys de treball, si per altra banda la organisió actual encareix els articles de primera necessitat y no's preocupa del pervindre dels ciutadans, ni'ls aten en sa vellesa?

¿Que se'n treurá d'aixó? Quin benefici els hi ha de portar?

Ja ho sab el senyor Cuadras que'ls beneficis no son pels obrers, sino pels que ab sas suhors viuen.

A n'aquestas rahons com en tot, el senyor Cuadras hi ha respost fugint d'estudi.

Com á cosa ignoscenta y fora de lloch, es lo que diu referent als Estatuts de la "Unió Catalanista"; no'm puch estar de copiarho porque'ls nostres llegidors se'n fassin ben bé cárrech, y's convencin una vegada més de que, vaja... en realitat el Catalanisme es clerical y reaccionari; ho proba en Cuadras de una manera irrefutable (?); vegin, vegin: "... sostener que el Catalanismo es democrático, cuando, según los Estatutos de la "Unión Catalanista", tienen derecho á ser miembros del Concilio General de dicha

Unión los que paguen sesenta pesetas anuales, midiendo así su capacidad por su bolsillo," etc., etc.

En primer lloch, res tenen que veure'ls Estatuts de la "Unió" ab lo que aquí estém debatint, y en segon lloch, sábiga el meu contrincant que'ls socis de la "Unió" se divideixen en individuals ó siguin socis actius, y aquestos tenen vot en los concells; després hi han socis protectors ó siguin els passius, que ajudan al seu sosteniment, pagant desde dos rals fins á deu pessetas mensuals; aixó passa en casi totes las entitats ahont hi han socis de número y socis protectors.

¿Que té que veure aquesta organisió interior de la "Unió" ab la democràcia? Que per ventura en las mateixas societats obres no paga cada individuo una cuota fixa que li dona vot y veu en las reuniones generals, y si per acás no paga, no queda rellevat d'aquestos drets?

Vaja, senyor Cuadras, vaja, es molt petita y mesquina aquesta argumentació, ¿no ho troba vosté?

Fa bé de creure ocioso el parlar més de la autonomia municipal, que el Catalanisme regoneix als municipis, com li vaig provar, y vosté hagué de regoneixe després de haverho negat ab la mateixa tranquilat que are ho torna á desmentir; verdaderament aquest ocioso val totes las pessetas; significa el deixemho corre del qui no sab qué contestar.

La autonomia de la conciencia queda proclamada en el nacionalisme desde'l moment que declara que hi caben tots els modos de sentir y pensar en materias religiosas, sens comprométres á pagar cap mena de religió. Tant es aixís, que ni el senyor Cuadras ni ningú ha sigut capás de probar lo contrari.

Y á una altra:

Si senyor, vosté ho diu molt bé: el nom de Deu ha causat á milers de víctimas y de martres, gayrebé tants com el nom de Llibertat, gayrebé tants com el nom de Patria, gayrebé tants com el nom Progrés!

Pero aixó que á vosté'l preocupa tant, á mí ni á n'els nacionalistes no'ns preocupa gens porque tots els que professém aquests ideals de Patria, de Llibertat y de Progrés, estém sempre á tothora disposats á donar la sang y la vida per aquests enlayrats desitjos de redempció de la societat, y no tindrém may, jamay, cap inconvenient en anar á engroixir el gran número de martres de la Patria, de la Llibertat y del Progrés, si es que es fa precis algún dia lluytar per ells.

Ja veu donchs que'l concepte de vosté no ha pogut mortificarme de cap de las maneres y si sols va probar un cop més que escribint en castellá y á la castellana es molt fácil desviarse en floreyos retumbants y frases altissonants que repeteixo, fa avensat el dir las, encare que no tinguin que veure res ab la controversia.

Vosté diu que está acostumat á dir la veritat. Donchs á nosaltres ni'ns cal dirho, ni se'ns ha ocorregut may ferho constar, ni ferne propaganda. No voldríam que se'ns prenguéss per altri, francament... porque per lo comú els que fan protestas d'alguna cosa fan sospitar que son tot lo contrari. Y consti que no ho dihem per vosté ni remotament.

Nego rodonament que hagués deixat de fer constar ab intenció el paragraf del Programa federal, y en proba d'aixó aquí va tot el paragraf:

"Queremos el apoyo y el estímulo de cuanto pueda agrandar en el hombre la idea de la Patria y hacer que la humanidad constituya un todo orgánico."

Lo que hi subratllat es lo que vaig deixar de copiar porque, y aixó el senyor Cuadras y tothom que tingui ulls, han de véureho que no hi feya cap falta, absolutament cap falta, porque no desfá gens el sentit ab que jo vareig interpretarho. De manera que queda en peu la seva deplorable contradicció, y ja que hem sortit á parlar d'aixó, permetm que li digui qu'en Pi y Margall al redactar aquest article y en molts altres dels seus escrits regoneix la Patria natural, aquesta Patria que vosté titlla d'odiosa no recordantse del article del Programa que jo li vareig retreure, y que aquest todo orgánico, es ni més ni menys que lo que persegueix el Nacionalisme, puig un tot orgánich vol dir que té orguens y aquests orguens (Patrias naturals) per medi de la germanor universal de las rassas farien un tot gran y hermós, sense que aquesta totalitat esdevingui en perjudici de la personalitat natural indiscutible de aquests orguens.

Aixó un federal no devía ignorarho, y creguim senyor Cuadras: vosté s'apassiona y tant ha volgut contradirnos que fins ho ha fet en aquells punts essencials y dogmàtics en que coincideixen el Federalisme y'l Nacionalisme, com es un d'ells el regoneixement de la personalitat dels grupos naturals ó nacionalitats. Si vosté fos absolutament

partidari de la Patria Universal no sería federal, porque federació vol dir conjunció, pacte, y en un tot unificat, unificat no hi entraria ni pacte ni conjunció. A veure si are'l senyor Cuadras se'ns declara unitari ab totes las campanillas?

Lamento la planxa que va fer al posar l'home contra la naturalesa. Lo que are diu pera sortir de l'aygua se pot admetre només que ab aquest concepte y no m'agrada apurar.

En quant á n'aquell paragraf espeluznante de las fronteras y las terribles carnicerías, demostra que á vosté li fa por la revolució. Sábiga, senyor Cuadras, que son més freqüents els actes violents y sanguinaris dels homes contra'ls homes dintre de las fronteras que de frontera á frontera. Vosté s'espaventa d'aquestas y en cambi tots els seus afanys son en establirlas entre'ls homes, porque fins de lo que ha d'ésser més lliure, la conciencia, ne treu motiu pera dividirlos fent que'ls uns se coloquin á la dreta y els altres á la esquerra, concitant odís dels uns contra'ls altres fins al punt de que si l'obrer catalá no tingués talent natural y sentit humanitari, ben segur que á dintre mateix de casa las hauríam de deplorar aquellas carnicerías.

No he sapigut veure en lloch y crech que ningú ho ha vist que vosté hagi demostrat que las Bases de Manresa foren aprobadas solo por los de arriba sin que en ellas tuviera voz ni voto la remada de baix. Y no pot ser aixís per quan en el nacionalisme no existeix com en els partits polítichs, desde el carlí al federal, els gefes ilustres, ni els maestros ni gent de arriba ni gent de abajo; els acorts se prenen per majoria en assambleas públicas, ben diferent dels partits polítichs que el gefe els dona el programa fet y la remada l'accepta sens obrir boca.

En aquest punt com en tots el Catalanisme encarna la essencia de la Democràcia.

El qui posa en ridícul á n'en Grave es vosté Sr. Cuadras, tant, que'm fa creure que no l'ha llegit may, y si l'ha llegit li deu passar com en tot; aixó es, que's fica mes en la forma que en la essencia de las cosas. Mes si li sab greu que'n Grave sostinga que l'anarquia es factible dintre un grupo aislat li diré que'n Bocunin, en Reclús, en Kropotkin y altres autors ácratas creuhen y aixís ho propagan que de la llibertat de las rassas naturals totes, n'ha de sortir la societat nova, la implantació del regim anárquich. Per aixó el llibertarhi si vol ésser lògich ab sa doctrina ha de ésser també nacionalista.

Perque ¿ahont sino en la autonomia poguer trobar els medis de arribar assolir aquell ideal?

"Ahont sino en la autonomia (com diu en Pujulá y Vallés) que fracciona'l poder respetuosa ab la vida individual? Ahont sino en ella, que devant del Estat hi aixeca la Nació y enfront d'aqueixa la Comarca, y en la Comarca el Poble, y en aquest l'individu, puntal de tot el genre, únich motiu de la societat, entitat abstracta que no tindria rahó de ser si pera'l be del individuo no existís? Ahont sino en ella, la enamorada dels grupos humans, pacífichs y tranquils que tremolan com la fulla del arbre devant del sabre irat dels grans Estats, símbol de la mes cruenta tiranía ensemps que de feblesa per la vida verdadera?

Y com no havia d'ésser autonomista lo llibertari? Ell es pactista; donchs sols ab pactes regula sa existencia y nó ab cap més llei."

Vegi, donchs, porque'l jovent lliberal catalá, els que suspirám per una societat més justa y equilibrada que l'actual, lluy-

Reflexions

—Me disgusta la desigualtat. No se perque aquel compañero que acompaña el ruche del fill del Alcalde ha de ir vestido de señor y yo no"

tém per la deslliuransa del grupo Catalunya.

No, no, senyor Cuadras, no cal que ho demostrí, que no li fa por que 'ls obrers no catalanistas s'enterin dels nostres arguments. ¿Vritat que ja ho sab que farém una extensa edició de la Controversia publicant els seus articles y 'ls meus en un folleto que repartirém de franch entre tots els obrers de Catalunya?

Ja veu, donchs, que 'l guanyém á generositat. Nosaltres els publicarém tots els seus, diguemne, arguments.

Repeteix per tercer cop que 'l Nacionalisme estableix la igualtat absoluta de tots els estaments, y anula per complet, l'amo. Pero aixó es tan hermós, es tan just, tan amplíssim y progressiu, que 'l senyor Cuadras no se'n sab fer cárrech de que 'l Nacionalisme hagi tingut l'esperit tan avençat y s'hagi sentit més valent proclamant lo que may cap partit polítich s'ha atrevit á posar á la lletra d'un programa.

A las meas rahons, á las meas probas irrefutables, si irrefutables perque ni vosté ha pogut rebátrelas, ni ha trobat arguments pera ferho, á las meas conclusions claras y concretas m'hi contesta senzillament "Le parece á V., señor Llangort, si son idénticos también los intereses del ladrón y del robado?" Un altra trista frase!

Precisament, si existeixen aquets lladres y aquets robats, el Nacionalisme vé, en defensa de la Justicia, á donar els medis á la societat pera evitar els robos y treure camp d'acció als lladres.

Si vaig dir que ja no volia parlar mes del problema social, no era, ja ho sab vosté, home, que no era pera practicar l'adagi: en boca tancada..., sinó perque, després de la clara exposició que en tots els meus articles hi fet de la manera com el Nacionalisme la planteja, més lliberal y democràticament que cap partit polítich, y vegent que vosté no's sabia moure del cercle viciós de las sevas antigallas de democràcia passada de moda, y anava insistint sempre sobre lo mateix, afirmant lo que may ha pogut probar, per aixó y no més que per aixó vaig dir (y encara referintme no més que á l'article passat) que ja n'hi havia prou.

Per lo demés, si vosté no se'n ha adonat, bé prou que ho han vist els obrers que han seguit aquesta discussió, perque ha de saber que no tots son tan crèduls com els seus amichs, ni tots son tan ignorants, com vosté's pensa, que no sápigam distingir la veritat, vingui d'ahont vingui, encara que surti de llabis catalanistas, que per mals entesos y campanyas falsarias, la majoria d'ells miran y escoltan ab prevenció.

Cregui, senyor Cuadras, que m'ha fet d'alló més gracia lo que diu al final del seu últim article; aixó es...

"Por lo demás, si quedan ó no en pie sus afirmaciones en esta polémica, no es V. el indicado á juzgarlo, ya que en este asunto puede juzgarlo todo el mundo menos V. y yo".

sent aixís que unas quantas ratllas més amunt diu...

"Sr. Llangort, huelga el consejo que me dá de que no me enfade por las reticencias y tonterías que dice V."

"No me enfado por ellas, ni pueden mortificarme, ya que comprendo perfectamente que aquellas tonterías es una especie de pataleo y hasta cierto punto reconozco este derecho al vencido".

De manera que jo no puch jutjar res, en cambi vosté'm jutja *vencido*; me'n alegro que s'ho prenga aixís. Aixó'm recorda'l cuento d'aquell gallego, que deya al portugués: *si me sacas del pozo, te perdono la vida*.

Ja ho veu, ab tot y ésser *vencido*, li participo que dintre de poch sortirà editada aquesta Controversia, ab els articles de vosté y els meus. A la nostra mà está el ferho ó el deixarho de fer; no obstant, ho fem, perque'l poble, tribunal per mi suprem, jutji ahont es la veritable democràcia.

Ja havém arribat al ff. Are, si no temés als jutjes y magistrats que la Monarquia ens envia, els mateixos que si llegissin els articles de vosté hi riurien de satisfacció, al veure que á n'aquesta terra encare hi ha qui els hi fa el joch inconscientment, resumiria en dos mots tota la aspiració, tota la finalitat del nacionalisme català.

Vosté, al combatre'l nacionalisme, me fa creure que si hagués sigut cubá ó filipí, hauria lluytat á favor dels espanyols, si boer, á favor dels inglesos, si finlandés ó polach á favor de Rússia, perque perteneixent á la nacionalitat que perteneix, abdica de la seva personalitat nacional y afavoreix al dominador, que esclavitza y embruteix aquella nacionalitat. No, senyor Cuadras, vosté no es lliberal, vosté es un reaccionari, vosté no pot gaudir de ésser democrata, perque'l català que no lluya per la emancipació de la seva patria natural, es un esclau conscient, la seva veu no hi col·laborarà may á entonar l'himne gran de las cadenas fosas.

Vosté perteneix al grupo dels esclaus conscients, que ballan satisfets al drinch dels grillets que 'ls empresonan, es un soldat més dels del exèrcit dels *resignats*, els que acatan com á bons els fets consumats, encare que aquéstos fets sigan obra del absolutisme; es dels que no han sentit may l'esperit revolucionari, d'aquesta revolució que ha de acabar ab tot lo artificiós y caduch que avuy se oposa per medi de la forsa á la lliure expansió de la llibertat verdadera, de la única, la que regula la mare eterna, la Naturalesa; la que nosaltres volém que imperi, la que imperarà en la societat futura que nosaltres entreveym, aquella societat ahont serà lliure l'individu dintre las collectivitats naturals també lliures, ahont respectantse tots mutuament enderrocarem el poder de la forsa, fent que sols regni el deu de l'amor entre tots els pobles y entre tots els homes.

¿Es ó no es el nacionalisme l'ideal més enlayrat de llibertat? Que jutji el poble.

PELEGRÍ LLANGORT

De conformetat ab lo que estableix l'acta redactada entre 'ls representants del senyor Cuadras, de Mataró y els d'en Pelegrí Llangort, un cop consumits els quatre torns deu nomenarse un Jurat compost d'un federal nomenat pel senyor Cuadras, un catalanista nomenat per en Llangort y un tercer en discórdia que no professi ideals federals ni nacionalistas designat de comú acord, quin Jurat es el que ha de proclamar de quina banda es el triomf en la Controversia.

Per la nostra part tenim la satisfacció de manifestar que'l President de la "Unió Catalanista", Dr. Martí y Juliá ha acceptat el nomenament y per lo tant es el que queda designat per la nostra banda. Hem comunicat aquesta noticia al senyor Cuadras particularment, demanantli que á la vegada designi ell el federal que ha de formar part del Jurat, després de lo qual nos posarem d'acort pera designar el tercer en discórdia.

Controversia oral

Al Sr. A. Cuadras y Fargas, de Mataró

Ab data de 17 de Janer últim vaig publicar en el *Diario de Mataró* una carta reclamant de mon amich en Pelegrí Llangort y de la redacció de LA TRALLA el dret de sostindre la controversia ab vosté. En apoyo de la meua pretensió alegava'l dret de prioritat, ja que'l "Centre Catalunya" per mi representat en el meeting nacionalista, havia sigut qui primer havia cridat á controversia als enemics del nacionalisme.

La redacció de LA TRALLA podia molt ben accedir, donchs jo ja allavors formava part de la mateixa. No ho feu y jo'm guardaré de criticar un determini que ja esperava. Per aixó es que en la carta á que faig referencia convidava á nova controversia á vosté pera quan hagués ultimat la que ha sostingut ab en Pelegrí Llangort.

Ignoro'l perque no ha contestat encare, y espero ho farà are manifestant si está disposat á sostenir ab el que suscriu pública controversia oral, en quin cas ens posariam d'acort sense'l procedir *castilla* dels representants, però si devant de personas que puguin en tots moments acreditar lo que passi en nostra entrevista.

Penso que accedirá, donchs no crech que el satisfassi del tot el fet d'haverse pogut enterar de lo discutit els que saben de lletra, perque á Mataró també hi ha qui no'n sab, y 'ls que no'n saben també son dignes de conèixer la veritat; aquesta veritat que els nacionalistas volém fer conèixer al poble, joguina eterna de tots els politicayres.

En espera de sa resposta queda de vosté atent S. S.

JOAN LLORENS
(del «Centre Catalunya»)

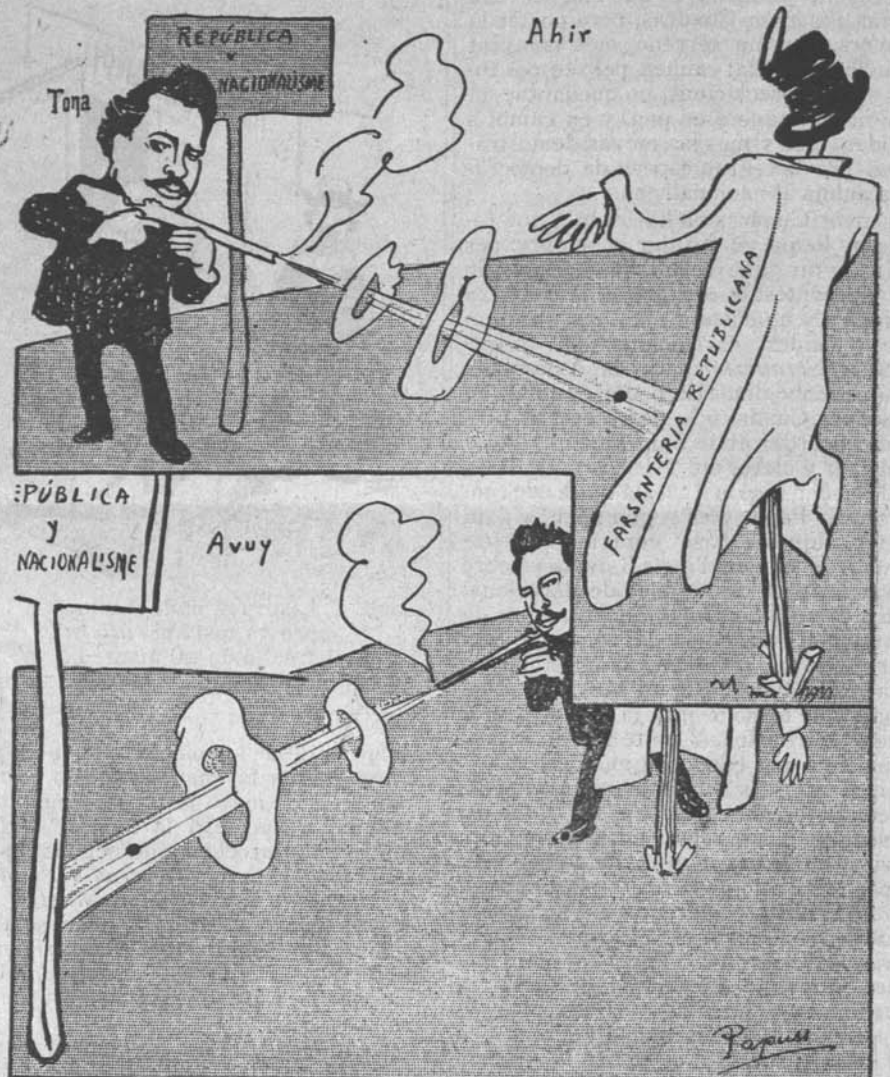
13 Abril 1905.

Obrers, ¡Visca l'Autonomía!

Com deya molt bé'l Dr. D. Martí y Juliá en el seu molt ben escrit article publicat en l'últim número extraordinari de LA TRALLA, de que la necessitat que avuy día estém patint els obrers en té la culpa'l Centralisme, del mateix modo aquest humil obrer es pren la llibertat d'agafar la pluma per explicar als seus companys lo que sent sobre aquest assumpto.

El Catalanisme no es cap partit polítich sino qu'es una protesta de tots els bons catalans, que veient que cada dia 'ls Govers centralistas ens anavan robant las llibertats y volian fer de Catalunya una esclau d'ells,

Las giradas d'en Tona

Diríam qu'es á Sant Boy
si no fos á Barcelona...
Nos deixas parats ¡ay noy,
ay noy, de Tona!

alguns catalans en varen protestar y aqueixa protesta ha crescut de tal manera que prompte, molt prompte, resplandirà á Catalunya el sol de la llibertat.

Obrers catalans: Catalunya nostra mare, demana nostras foras si volém allunyar aquesta gran crisis que avuy estém atravesant; es precis arrancarli aquestas sangoneras que li acaban de xuclar la sang, corremhi tots encare que sigui vessant la nostra, y quan li haurém arrencat aquestas xuclayres allavors podrém cridar ab totas nostras foras aquell crit que ressonarà per tots els àmbits de Catalunya, ¡Visca l'Autonomía! Perque l'Autonomía serà la llibertat de Catalunya y dels catalans.

JOSEPH MESTRE CASANELLAS
Obrer vidrier

Imitació en llengua catalana

d'una poesia d'en Becquer

Tornarán uns polítichs de per riure
altre cop á l'Espanya á governar,
y 'ls impostos y recárrechs que'ns escanyan
crech que no'n faltarán.
Pro uns homes de govern y d'energia
que'ns donguin molta gloria y benestar,
d'aquells homes que avuy ja poch se'n troban,
eixos no tornarán.

Catalans hi haurá com temps enrera
decidits per la patria de lliurar,
y Jaumes, Fivallers y Casanovas
crech que no'n faltarán.
Mes aquellas derrotas que tinguérem
que á ne'l jou nostre front feren baixar,
no temis pas, aymada Catalunya,
que eixos no tornarán.

Tornarán forasters ab odi innoble
altre cop á LA TRALLA á denunciar,
y penyoras injustas y altrás cosas
crech que no'n faltarán.
Empró gent de vergonya y de criteri
que al que té rahó li haurán de dar,
y no ho fan perque son uns pocas soltas,
¡eixos... es quedarán!

G. F. H. (a) XERRACH

L'impost de Consums y'ls cambis

El Centre Democràtic Republicà, que presideix el diputat senyor Zulueta, ens ha enviat una circular invitant á LA TRALLA á que enviés delegat á l'Assamblea que dita entitat ha convocat pera tractar de buscar nous impostos que puguin substituir al de Consums, el més immoral y més poch equitatiu, ja que la major part d'ell gravita sobre la classe obrera, contribuint á augmentar el preu dels queviures.

Ens plau la idea de celebrar aquesta Assamblea: aixís es com se protegeix á l'obrer; ja's coneix que dit Centre no está compost de frateros, perque aquets sols se limitan á predicar als mitins l'odi contra tot y contra tothom, sense pendrer la molestia de buscar cap solució que atenui el problema de las subsistencias, de capital importancia pera 'l poble que veu com els articles de primera necessitat s'encareixen continuament, mentres els jornals permaneixen casi estacionaris, fent impossible el problema de la alimentació.

LA TRALLA, que com á catalanista qu'es, té en son programa no solzament la supressió del impost de consums, sino la exenció de tot gravamen directe ó indirecte sobre la classe obrera, segons va ser proclamat á l'Assamblea celebrada á Balaguer els días 13 y 14 de Maig de 1894, s'adhereix ab molt gust al propòsit del Centre Democràtic Republicà; pero hem de fer observar que l'impost de consums no es l'únich, ni tant sols lo principal factor que contribueix á agravar el problema de las subsistencias.

L'aument que aquest impost ocasiona sobre 'l preu de la major part dels queviures es relativament molt petit si's compara ab el que ocasiona l'alsa dels franchs, qu' están á un 40 per cent sobre la pesseta espanyola, produhint per lo tant un encariment proporcional sobre 'l preu, no solzament dels queviures, sino sobre tots el gèneros que's consumeixen á l'Estat espanyol.

Hi ha molta gent que's pensa que 'ls cambis sols influheixen sobre lo que s'ha de comprar á l'extranger y no comprenen que 'ls articles que's produheixen aquí sufren també l'aument de preu corresponent al descridit de nostra moneda.

En pocas paraulas desfarém aquest erro: Fixemnos en qualsevol article, per exemple, patatas, y suposém que costin á una pesseta l'arroba; á Fransa costarán un franch; y pera simplificar la explicació suposém també que'ns trobem á Portbou, població espanyola separada sols un kilòmetre de Cerbere, població francesa. Si'l cambi está á la part, es á dir, si

L'home del dia

Es pasteler sens igual
y diputat provincial.

una pesseta espanyola té'l mateix valor que un franch, se vendrà dita substancia á una pesseta y un franch indistintament á Portbou y Cerbere, pero desde 'l moment que'l cambi varihi y que's posi, com actualment está, á 40 per 100, las patatas qu'hem suposat que á Cerbere se pagavan á un franch, com que aquest en moneda espanyola representa una pesseta ab quaranta céntims, resultarà que'l comerciant de Portbou no será tan tonto que vengui per una pesseta á Portbou lo mateix que á Cerbere li pagan quaranta céntims més car; y'l consumidor de Portbou no tindrà més remey que pagarlas també á una pesseta ab quaranta céntims.

Si'l cambi aumentés un deu per cent més, naturalment que aumentaria també proporcionalment el preu de venda á Portbou.

Y lo que hem dit de Portbou y Cerbere, que son dos poblacions immediates, se pot aplicar á moltes altres, puig haventhi carrils y vapors als distancies son lo de menos. Per aquesta causa á las poblacions incomunicadas es ahont menos perjudicis ha ocasionat l'alsa dels cambis.

Hem fet aquestas consideracions perque en Lerroux va també de delegat á l'Assamblea, y com que la "Unión Republicana" per ell representada va defensar á ne'l Congrés á capa y espasa la construcció d'una gran esquadra, y com que'l seu ilustre Salmerón, en aquell célebre discurs sobre'l pressupost del Ministeri de la Guerra, va demanar que cada any se cridessin al servey de las armas nada menos que cent mil homes, no perque ab aquesta cantitat ne tingués prou, sinó perque no son més que cent mil els minyons que anyalment compleixen els 19 anys d'edat que la llei senyala per entrar á ser soldat, hem d'avisar al poble que de res aprofitaria á ne'ls obrers que's pogués conseguir la substitució del impost de Consums per un altre més equitatiu, si carregant tan extraordinariament els gastos d'exércit y marina (avuy ja's pagan uns 180 milions de pessetas), s'aumentés el deute, se disminuís el crèdit de la nació y, per consegüent, aumentés el cambi. Ab que aquest pujés un deu ó dotze per cent, s'inutilisaria completament la supressió del impost de Consums.

M. RIU

L' "Homenaje"

He esperat á que s'esvahís el ressó de las aclamacions que han tingut sospesa per un moment l'atenció d'Europa: he esperat á que's pahissin els entusiasmes febrosenchs ab que'l *pueblo soberano* s'ha empolaynat sobreixint de satisfacció: he esperat á perders el recort dels brillants discursos, de las celebradas frases, dels comentaris suculets, de las edicions extraordinarias y demás portaments de cor que han convertit de cotó-fluix els paviments de la *Villa del Oso*. Ara que resta tot somort, cayent com fullas marcidas damunt las planas de la infortunada historia, ara vull dirhi la meua.

A tots vos hauré passat que entretinguts ab un infant, en aquells instants que un se permet esbarjir-se l'ànima, hauréu rigut ab las sevas criaturadas, y en mitj del vostre esplayament no vos heu amohinat ab l'estrip dels pantalons, la pisa trencada ó el tinter que'l tendre infant ha vessat per la vostra roba, malifetas á que'l conduheix el poch senderi; pero ha vingut per fi el moment en

que acabantvos la paciència l'hauréu atipat de bofetadas fentlo anar al llit sense sopar.

Aixó m'ha vingut á la memoria tot sospesant la última aventura del *hidalgo* d'en Cervantes. Pobre Quixot! Humiliat ja de sentirsen tantas y desitjant fer la pau de la fama d'incult, ignorant y altres dictats ab que se'l coneixia, ha volgut donar fé de la seva superioritat d'inteligencia festejant ampulosament ab exaltacions d'infant y embadocaments de *provinciano*, l'art de las lletres... y s'ha aturat á la primera cantonada, descubrintse altra vegada respectuosament devant la *venta que creta castillo*.

A nosaltres ja'ns fan gracia aquestas entremaliaduras, pero sense dárnos en compte se'ns va morint la rialla als llabris y aném sentintnos unuada la gola per aprensions de fástich, y es que á pesar de tot nos avergonyeix el véurens als ulls del mon lligats á aquest poble de ridiculesas.

En quan al bon ull del jurat ja sabem lo que son las diplomacias y per aixó no'ns ve de nou el trist paper que ha hagut de desempenyar el gran Menéndez Pelayo, en Valera, en Pereda, l'Alarcón, en Pérez Galdós y tants altres que'n nomenariam... (1)

En fi, caballers, aixó es lo que resta: d'avuy en avant el Quixot té un nou capítol; y la Historia d'Espanya, *otra gloriosa jornada*.

REDENA

(1) No volém parlar d'en Guimerá perque no'ns diguin egoístas.

CASTANYAS RURALS

BROSSA DE VALLS

Al passar...

Las deu del matí tocavan en el campanar de Sant Joan.

Dia d'entusiasme pera els héroes; d'abatiment y congoixa pera els vensuts.

En els carrers la gent ab lo cor arrupit, ab ulls esglayats y aterroritsats d'espant, esperavan que'ls nets d'aquells que varen incendiar l'històric Monastir de Poblet, comensessin á menjar freixuras y cervells de vallenses, y que'l morrot de Miramar explotés, enrunant la ciutat, que tant sollicita acull y protegeix á la gardunya unionista de sebolíns.

El vaig veure passar al costat d'en Puig, caminant automàticament, avergonyit y abatut devant de 600 homes sense instrucció, pero amants de *La legalidad ó sangre*.

El senyor Cacatua, plé de ploma el clatell, y després de haver treballat inútilment per lograr afanar alguns vots á n'en Puig, en favor de son amo y protector, també figurava en la comitiva monstre per... fer més bonich.

El vaig veure passar: els pensaments més horribles devant la realitat... las fatídicas ideas cercadas de un funest desengany; la vergonya... 100 vots. ¿Ahont es lo meu partit? ¿Ahont es aquell entusiasme per la Unió? ¿Ahont aquella convicció? ¿Ahont aquell esperit belich que al crit de «Legalitat ó sangre» feyan perillar las instituciones? ¿Ahont son los cohets d'en Bertrán? res: tot á n'en Puig; tot per en Puig!

No veig al meu redós sino Cacatuas... ¡Imbécils, rastres y pellsgruixudas!

El vaig veure passar, abatut, portant el cor esmicolat, derrotat botxornosament, servint per escarni als llabris somrisents de qui'l contemplava.

Una veu misteriosa debía dirli: El cassinet s'en-sorra, se va esmicolant; els déficits aumentan, els homes intellectuals t'abandonan; las protestas dels republicans honrats y de convicció, entorpeixen els teus sentits, *els mossos del café del cassinet se declaran en huelga*, perque's tracta de treurels un ral dels jornals y fer que treballin més. Tots se separan de tu, tots te censuran, tots te desprecian; sols te queda el coix Casas y la Cacatua... no te'n desfassis.

El vaig veure passar, y vaig sentir una espurna de compassió pera aquella víctima de la seva farsa é hipocresia, que queya al pes de la rahó y la justicia.

El vaig veure passar camí de la eternitat. Camina, que no't falti terra.

ALSA-PRÉM

Valls, 8 d'Abril de 1905.

Administració

Posém en coneixement dels Corresponsals que no hagin liquidat son compte del trimestre anterior, que'l 15 del corrent posarém en circulació giros á son càrrech per lo total de son deute.

Accedint á prechs d'alguns amichs hem organiat un servey de repart á domicili de LA TRALLA, admetentse desde avuy suscripcions á Barcelona al preu de quatre pessetas l'any.

Motls amichs y llegidors de LA TRALLA se'ns han queixat de que al corresponal que'l *Correo Catalán* té á Igualada el tractavam ab massa noblesa en un article del número passat. Ho regoneixém.

Y ho regoneixém perque fa molts pochos días saberem que aquest senyor, es el mateix que sorprenent nostra bona fe, ens enviá unas correspondencias que foren publicadas, y en las quals atacava y insultava á personas d'Igualada, cosa que deplorém ja que aquest senyor X. fa las cosas ab una mala fe y cinisme que desdiuhen molt de las creencias católicas que diu professar.

¡Quanta farsa!

De La Campana:

«L'avi Brusi es vell y se li ha de dispensar que desvariagi.»

Conformes: pero no podém dispensarho á n'en Roca ab tot y ser també vell. Es massa vert.

De la mateixa Campana:

«Una frase que sintetisa la manera de ser del exércit moscovita en la campanya del Extrém Orient: —Els soldats son lleons; els oficials, moltons; els generals, burros.»

Aquesta frase ha corregut tota la premsa d'Europa, havent fet per tot arreu molta fortuna. Pero major fora la que alcansaria si's traduhís á la práctica.

¿No saben de quina manera? Senzillament: que'ls lleons se decidissin d'una vegada á emplear la seva fiera, menjantse als moltons y despedassant als burros.»

¿No'ls sembla un sarcasme que diguin aixó'ls que desitjan el servey militar obligatori?

Als senyors que's vulguin provehir de *bifacelisme* del bó'ls recomaném el que fabrica la acreditada casa Roca y Roca, Corominas, Tona y C.^a

Rigorosament històrich:

Som en un tramvia dels de linia del Passeig de Gracia.

Una senyora molt grossa de cos y escarransida de vestit paga'l bitllet ab 10 céntims falsos (*á la cuenta*).

El conductor se'ls mira y'ls hi torna sense badar boca.

La senyora s'enfada y treyentne 10 céntims més els hi dona tot dihentli:

—Tome, *vea si son buenos*. Vaya una groseria. Catalanes al fin.

El conductor ab castellá del més castís li contesta: —Senyora no quise molestar á usted.

L'home era tan castellá com la mateixa dama.

Jo que anava á n'el tranvia no'm vaig poguer estar de dirli:

—Senyora se ha bien herrado vsted.

L'«Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou» nos ha enviat una comunicació, junt ab una llista de suscripció y ab una quantitat recaudada á

n'aquella entitat pera redimir del servey al germá de nostre company de redacció en Pelegrí Llangort.

Agrahim com á cosa propia aquest acte de simpatia al nostre company, pero preguém als companys del Poble Nou que desisteixin del seu acte altruista, per rahons que'ls hi exposarém si's serveixen entrevistar-se ab l'amich Llangort.

El Rey ha tingut una entrada triomfal á Valencia. Ja ho deya'l nostre grimetich al sapiguer la entrevista d'en Villaverde ab en Soriano y ho demostrá matemàticament.

Maura es á Lerroux com Villaverde es á Soriano. Quart terme: Entrada triomfal.

Si bé coneixent els nostres rrrevolucionaris, no's necessita ser gran grimetich pera compendre que en contes de rrrevolucionaris no son altra cosa que uns grrrans pastetas.

¡Obrers de la Fraternitat Republicana! ¿Quan obrireu els ulls?

Si ho deya LA TRALLA, denuncia al canto, pro ho diuhen los diaris de la *situació* y tothom... mutis.

El Sr. Gobernador indignado se mostró indignadísimo, porque aquella CHUSMA hizo desembarazar los teatros, incluso el Real, obligando á los espectadores á pasar frente un trapo negro y saludarlo.»

El quefe de seguretat madrilenya senyor Elías que había fet la guerra á Cuba, comparant la gent d'allí ab la que cometé los desordres allá Madrit, califica de borratxos y cafres als manifestants de la nit del dissapte, anyadint que enfront de l'actitut d'aquells barbes, se vegeren obligats á fer us de sos revolvers.

Chusma, borratxos, cafres, barbes...

A confessió de part, relevació de proba. ¡¡¡Si ho deya LA TRALLA!!!

Pera que's vegi las simpatias que'ls *demócratas* de Mataró tenen entre'ls obrers reproduhim las següents ratllas del *Diario de Mataró* corresponent al día 8 del actual:

«Una comisión de trabajadores de la fábrica de los Sres. Marfá se nos han acercado rogándonos la inserción de las siguientes líneas que tienen relación con el comunicado que en su lugar correspondiente publicamos en la presente edición:»

«El *Nuevo Ideal* al pie del comunicado que publica en su edición de hoy, ha puesto un comentario á su gusto. Ya lo esperábamos; más tenga en cuenta el *Nuevo Ideal* que mientras no sea un trabajador de la fábrica de los señores Marfá quien comente el comunicado, todo lo demás que se diga no produce efecto, pues al menos listo se le acude que aquella palabrería es obra exclusiva de la redacción del *Nuevo Ideal*. A ésta no contestaremos, pues reiteramos que los trabajadores semanales estamos satisfechos de la conducta que con nosotros observan los señores Marfá.

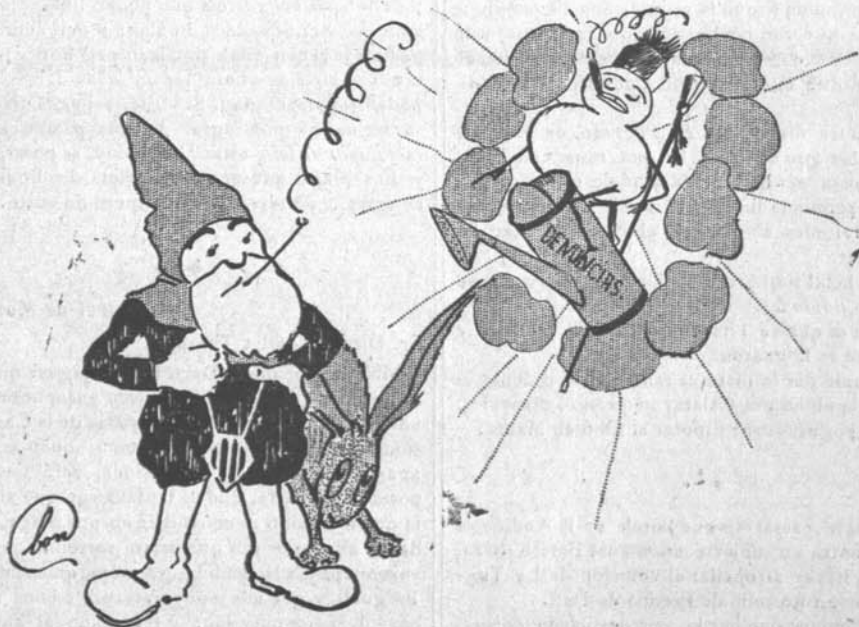
»Solo nos resta añadir, para desvirtuar el concepto de *El Nuevo Ideal*, que con la remuneración ó cobro del jornal que percibimos en cada uno de los días festivos de entre semana que se cuentan durante el año, religiosamente queda pagado el exceso de horas semanales que, para salir del mal paso en que se ha colocado, ha sabido encontrar el redactor de *El Nuevo Ideal*. ¡Vaya un redentor que nos ha salido á última hora!»

¡Y tant redentor!

¡Be prou que's va veyent en la controversia!

Hem rebut una atenta carta del fabricant En Martí Rius del qui'ns ocupavam en nostre darrer número per haver sigut despidit de la seva fàbrica un obrer per motius que esplicavam, en quina carta

El temps

—¡Fa temps que no ha plogut!

ens diu que dit obrer fou despedit perquè escassejava la feyna y per alguna altra coseta que el senyor Rius no te l'amabilitat d'explicarnos.

Queda complasut el nostre comunicant qui'ns demana que fem constar las sevas poch explicitas manifestacions.

A n'el obrer despedit ja li hem trobat feyna.

En el pròxim número nostre company En Marcel Riu contestarà a *La Razón* de Granollers.

Esperi vuyt dias mes *Un lerrouista* que no hi perdrà res.

Expressions al seu amic Portas.

El diumenge una tartana que passava per la Ronda de Sant Pere va atropellar a un soldat de cavalleria matant al cavall, pero sense causar cap mal al genet.

El tartaner ha sigut detingut quedant a disposició del oficial que istruheix la sumaria.

¿Es a dir que li formaran consell de guerra?

¿Que també disfrutaran del *fuero militar* els animals del exèrcit?

Accident.—Madrid, a las...

Acaban de rébrers noticias de Pozuelos, dihent que uns aristócratas, entre ells en Machaquito (torero), han resultat ferits degut a un accident tingut en l'automóvil que's passejavan.

Dias passats corregué la noticia de que en un camí molt freqüentat per un automóvil de molta nomenada s'hi havia trobat un fil-ferro lligat a una alçada d'un metre y mitj als arbres de banda a banda del camí, essent un miracle que l'automovilista no hi hagués quedat decapitat.

Ab las noticias esfereidoras que a cada punt nos envian del *cerebro d'Espana*, molt será que no'ns fassin patir del cor y que no tinguem prou diner pera xarop de digital d'en Labeyonne.

Tot siga per amor del rey del cel y de la terra!

Mentidas publicitarias:

«En la solemne Asamblea celebrada en el Teatro Lirico de Madrid, proclamaron la unión de todos los republicanos, formando un solo organismo, bajo la dirección y jefatura de D. Nicolás Salmeron.» (bola val)

«A la Asamblea del 25 de Marzo concurrieron representantes de todos los antiguos partidos. (Més bola!) Todos plegaron de ella sus respectivas banderas.» (¡Més bola!)

Perque ni'ls federals ni'ls progressistas van proclamar la quefatura d'en Salmeron, ni menys van assistir, ni menys encare van renunciar al seu programa.

Aixó ho han dit els federals a centenars de vegades; y tant es aixís que, quan las passadas elecciones de diputats a Corts y provincials, federals y frateros, van pactar una *coalició* electoral, lo qual demostra que abdós partits vivian independentment.

Diu *La Correspondencia Militar*, parlant d'en Weyler:

«Cuando la patria le llame y él la salve, los que hacian periódicos para ludibrio de los soldados españoles y que aun siguen molestando al ejército punzándole, serán despedazados por las garras del león dormido.»

¿Que diuen? ¿Que aixó es excitación a la rebelión?

¡Y cá!... ¿No veuen que no son catalanistas?

Fa algun temps que'ls republicans demanan a n'en Costa que renuncihi l'acta de Saragossa, a fi de que s'hagin de fer unas elecciones que donarian el triomf per dita circumscripció a dos diputats republicans.

Pero l'altre dia'ns surt *El Pograma*, de Madrid, fentnos saber que en Costa no pot renunciar l'acta de Saragossa per la senzilla rahó de que... va entregar la renuncia firmada al ilustre Salmeron perque la presentés al Congrés el dia 11 de Mars de l'any passat.

¡Hola, hola! y que callat s'ho tenia la Patum de las cuatro unidades.

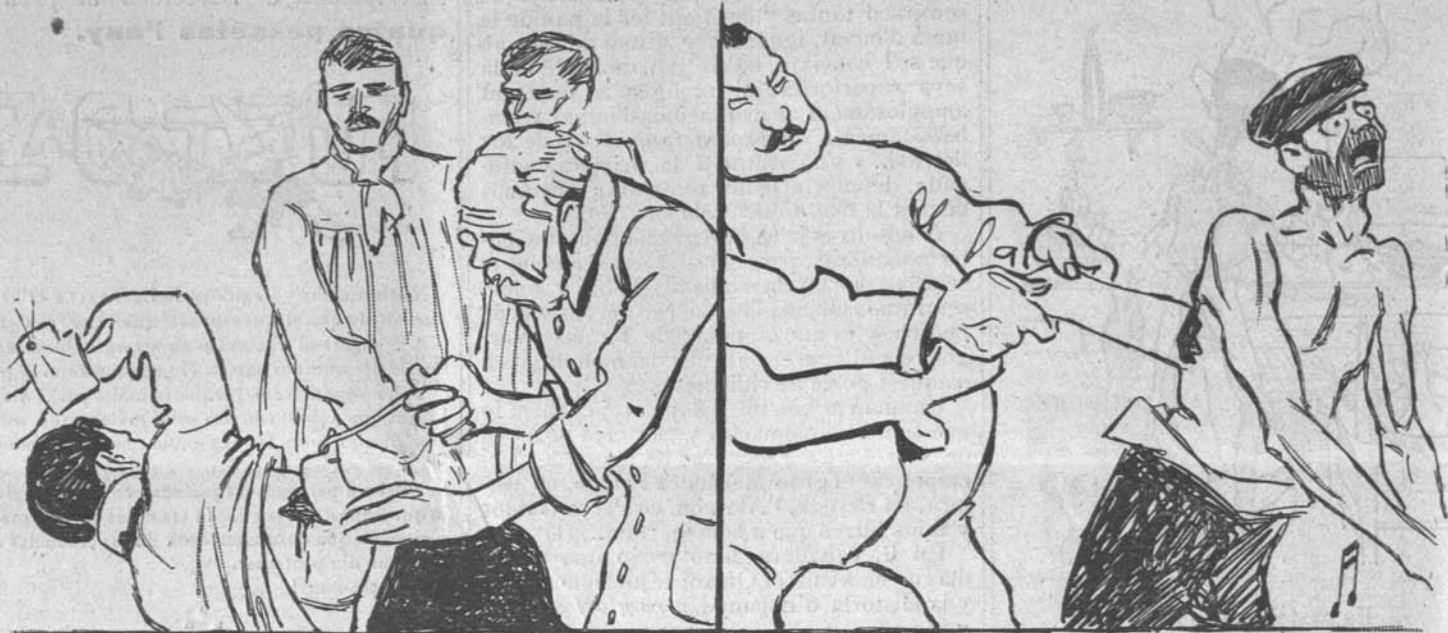
¿Y cómo es que se l'ha guardada tant temps... y que encare se la guarda?

Sens dupte per la mateixa rahó que va ordenar al candidat republicà per Calatayud que no's presentés, pera que pogués sortir diputat el fill d'en Maura.

El dissapte passat tingué lloch en la Audiencia la vista contra un subjecte anomenat Enrich Riera, acusat de haver atropellat al venedor de LA TRALLA en Joseph Roselló de Premià de Dalt.

Els testimonis que per la sala desfilaren després d'haver jurat per el santo nombre de Dios dir la ve-

Els enemics del obrer

Mentres uns donan la pell
pera salvar a un company

Els amigues del obrer

els que's titulan amigues
els fan tiritas tot l'any.

ritat dels fets, tergiversaren aquets de la manera mes escandalosa.

¡Pobre home! fins a fer traició a la conciencia vos obliga el cacich Barbut!

Quinas cosas es veuen pel mon, figürintse que fins el Sr. Franquea de Mataró, anticlerical *enrage* y lliurepensador *mes enrage encare* jurá també por Dios dir lo que no digué.

El fiscal demaná un mes y un dia d'arrest al agresor.

VIC

Tarragona

Sr. Director de LA TRALLA.

Vosté no sap que a Tarragona tenim un *escribidor* que *galanteja* a tot drap? El mon s'enfonsa de tants de beneyts com du a la espatlla. Veliaquí que a n'aquell rebrech que en Ruch y Ruch publica, l'*escribidor* nostre hi fa un ensaig y *La Campana* accepta, y obrint la seva boca descomunal com l'ase de casa, ensenyant caixals y dents corcats pels vicis y las immoralitats que la consumen, pera aplaudir al infelís *escribidor*, ha fet un bram terrible; el bram fet ab tota la forsa quasi cadavérica dels gastats y vells caus de taverna, no s'ha sentit y están que trianan d'enfutismats.

La Campana se'n ressent perque ha perdut el só, car naixent morta, no pot quasi trencar ja'ls favons que es son menjar predilecte; y l'*escribidor* perque una que se'n proposa li surt sense punta, car el pobre no té qui's giri a las sevas *galanterias*.

Qui l'ha fet *escribidor* al nostre *galán* son els catalanistas y catòlics! Are vejeu si té contrincants el pobre infelís. Tot plegat perque al kiosko Aymat aixecat are de nou a Tarragona no s'hi ven la *carn podrida* de la premsa pornográfica. Quin conflicte! Son horrorosos els catòlics y'ls catalanistas! No li sembla a vosté, senyor Director, que aixó no pot anar? Jo proposo a *honor del galán escribidor* que se li dongui patent... de tonto, de porch, d'immoral y de tots els *bells titols* que poden lluhir els assedegats de vici, de carn humana y dels céntims dels gastats jovenets que's revolcan pels llots y freqüentan els kioscos ahont las miradas dels sensats no poden reposarhi may. Si vosté, senyor Director, ab sa influencia pot lograr aquesta patent, el nostre *escribidor infelís* estará ben cofoy, se posará guants y fins potser presentarà papeleta de diputat en el congrés... d'ases. Aixís ho espero de vosté.

P. K. T.

Monistrol de Montserrat

Sr. Director de LA TRALLA

Molt senyor meu: Dech ferli sapiguer que desde las últimas elecciones hi ha gran ensoyiment entre nostres administradors lerrouistas de la Casa gran, sent aixís que, al pas que aném, quan se vulgui anar a n'alguna de las sessions, será cuestió de portarhi un catre, que es tanta la són que allí s'aga-fa que fins temo se convertirà en una plaga, donchs desde allavors diu que están ressentits perque no varem apoyar la candidatura monárquica del senyor Farguell y que ells apoyaren com a bons republicans de pega que son; y recomano al emperador dels Cacahuets que quan dongui recompensas pels

serveys prestats a la ¡¡¡Unión!!! condecori al comité d'aquesta vila ab la medalla de la hipocresia.

Fa cosa de tres ó quatre dias que ha sortit de la closca un *microbi* que's dedica a fer remitits y ful-las, plens tots plegats de «lata-buyda» y que per lo que's veu vol pendre la patent al popular noy de Tona, ab la sola diferencia de que a n'aquell l'escolta tothom y a n'aquest ningú.

Y are permetim, senyor Director, que desde aquí dongui un avis a n'el grupo «*Vanguardia de la Libertad*» (a pas de carretó), y es que procurin no tatxar la dignitat de personas que mereixen més confiança que algunas que constan en lo grupet y que no's desfassin d'aquella fulla plena tota ella de peroració comprada als Encants.

Donantli las gracias y recomanantli no'm passi aquesta per las armas, soch de vosté afectísim y S. S.,

BIT DE BOU

Vich

Sr. Director de LA TRALLA.

En aquesta ciutat criem un mostruari de carlins que veja... de xaveta podrán no tenirne, mes de veri'n portan que ni'ls grills-cadells. Un dels més inofensius es un apotecariet *vir-prudens*, com s'anomena ell mateix en lo frontispici de casa seva, fundantse en textos del Evangeli (sacrilechl), que las enfila per la *electroterapia*; sols que a falta de *victimas* té de ferse passar els *efluvis* escrivint articles en un setmanari de broma, la *Tania*. Y quins articles! Jo crech que fins el R... els deu esperar com candeletas pera *ilustrarse*, puig no cal dir que son l'última paraula de todas las ciencias *foradisas*, *clínicas*, *termo-dinámicas* y *Hermenéuticas* (ho dich bé?). Lo més vulgar que ell tracta son els *ions* y ab la mateixa facilitat tracta de cuestiones teológicas, desbarranthi fins que li pican la cresta. Es un fenómeno'l tal xicot!

Se recordan els llegidors de LA TRALLA d'aquell alcalde *catalanista* que tenim, qui no volgué admetrer una comunicació en catalá, donchs segons deya ell com alcalde no podia admetrer altre llenguatge que'l *crisiano*? Donchs aquest dia com a *alcalde constitucional* de Vich va enviar un B. L. M. escrit en catalá als mateixos que ell havia refusat la comunicació.

Els come itaris que sobre tan fenomenal *consecuencia* s'han fet son molts y molt salats; se'n han dit de todas, però nosaltres, que som més ben intencionats, creyém que'l bon home s'ha convertit y que lo que hem explicat es la pública penitencia que ell mateix s'ha imposat.

Granollers

Sr. Director de LA TRALLA.

Jo no sé si els célebres Tempranillo, Juan Portela y els Niños de Ecija serían lerrouistas; però si que se que sé que alguns descendents ó enamorats de las hassanyas y proesas de aquells ho son.

Y la proba la tinch, sens anar més lluny, en un *acreditat* taberner d'aquesta vila que-¡Mal llamp! deixaria ab un pam de boca oberta a n'aquells celeberrims *amigos de lo ageno* si, tornant a la vida, poguessin contemplar ab la *llestesa* que fa l'ofici que a n'ells tanta nomenada los valgué.

Aqueix aprofitat taberner lerrouista, fou antigament president de certa societat, dirigintla ab tant zel y *prentense tal interés* per ella, que inquiets els seus consocis per la salut de la caixa resolgueren cridarlo a comptes y examinar los idem, quedant tant satisfets, que'l destituïren del càrrech plantantlo de *patitas a la calle* ab la prevenció de que no

posés may més els peus en el hostatge de la susdita societat. Veyent el taberner de referencia que se li havia estroncat aquella industria resolgué venjarsen y emprenguentlas pel cantó de la política se posá al *frente* d'uns quants quin únich ideal es la calumnia y la farsa, publicant junts un paperot indecent en forma de periódich, desde ahont poguer difamar a las entitats y personas amigas de la moralitat y la justicia.

Y aquesta gent son los que'ns volen portar una República *honrada*! Mes si fins are aixís ho feyan creure, enganyant tranquilament als tontos, d'aquí endavant LA TRALLA se cuidarà de arrancalshi la careta y de fuetear a qui s'ho mereixi.

FLIST FLAST

Abril 1905.

Premià de Dalt

Sr. Director de LA TRALLA.

Molt Sr. meu: Ja'm dispensarà que hagi passat tants dias sense relatarli res d'El Barbut, pero tenia la esperansa de que trobantse tant en minoria en l'Ajuntament, hauria fet dimissió, ja que la paraula «democracia» la té tant a la boca. Pero per ell, ab lo que's veu, «democracia» vol dir l'imperi sobre tot Premià de Dalt, per continuar furgant per trobar alguna altra casa-fonda, ó com aquella altra de allá de L'Opera de ca'l Castellá; ja que are, per més que furgui, ab la seca que regna, se li ha estroncat la mina de prop de la capella de la Sisa.

Ademés, no's pot figurar, al saberse pel poble el fet de allá... ca l'Audiencia (de que hi hagués hagut tanta barra) l'efecte que va causar. Perque al constarse alló de que'l Noy de LA TRALLA l'un l'ha vist ab el senyor Vicari com buscava bolets a montanya y l'altre que l'ha vist enlayrar grúas desde dalt del terrat, al poch temps de haver rebut la ferida del Barba-Mech. Arreu se sentia: «¡Senyor, barra; pero no tanta!» Pero com que aquí la gent es pacífica y tracta de minorar la falta del feridor, tot passa com una de tantas muchas d'El Barbut, que si'l dimoni sab més per vell que per dimoni, El Barbut sab més, ja que sab el dimoni ahont jau; ó sino a veure, qui fente una vida com ell de Patriarca hauria sapigut passar per *redentor*? A veure, qui manifestant tant despreci al or s'hauria sapigut enginyar per fer el de la casa tant fonda y sense que'ls seus enlluernats se desenlluernessin? ¡Ay, en Neron y l'Herodes que'n deixaren de ignoscents!

CONS-TAN-TI-NO-PLA

Abril 1905.

Cartera de Comunicacions

M. B.—Els seus epigramas no fan pel nostre periódich. Si vol ho guardarem pel Calendari.

J. F.—No va.

Lluís Augé.—Anirá y moltes gracias.

M. B. Sant Andreu.—Queda complagut. Ja anirà'l seu article.

M. B. F.—Miraré de publicarlo.

E. P.—Careix d'interés.

T. C. N.—No es prou publicable.

Joseph.—No es apropiat pera publicarlo.

M. C.—Es molt incorrecte.

(Quedan cartas per contestar.)

Imp. LA RENAISSANCE, Xuclá, 13, baixos